

Kocēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam

Gala redakcija

2014. gada decembris

Saturs

IEVADS	3
1. NOVADA VIZĪTKARTE.....	4
2. ATTĪSTĪBAS IZAICINĀJUMI	5
3. STRATĒGISKĀ DAĻA	7
3.1. Novada specializācija.....	7
3.2. Novada vīzija	9
3.3. Stratēģiskie mērķi	9
3.4. Prioritātes.....	11
4. TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS.....	12
4.1. Nozīmīgākie telpiskās struktūras elementi un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas.....	12
4.2. Prioritāri attīstāmās teritorijas	14
4.3. Apdzīvotība un pakalpojumi.....	17
4.4. Transports.....	20
4.5. Maģistrālie inženierkomunikāciju tīkli un cita infrastruktūra	23
4.6. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls	24
4.7. Kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritorijas.....	25
4.8. Publisko ūdeņu teritorijas	26
4.9. Kopējo interešu teritorijas ar kaimiņpašvaldībām.....	29
5. SASAISTE AR NACIONĀLA UN REĢIONĀLA LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM.....	30
5.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030”	30
5.2. Nacionālais attīstības plāns 2020. gadam	31
5.3. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.-2013. gadam*	32
6. UZRAUDZĪBA UN ĪSTENOŠANA.....	33

Ievads

Kocēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pamatā ir ilgtspējas jēdziens, kas nosaka, ka attīstībai jābūt vērstai uz esošās paaudzes interešu īstenošanu, nemazinot nākamo paaudžu iespējas apmierināt savas vajadzības – tātad efektīvu saimniekošanu, saglabājot resursus un iespējas arī nākamajām paaudzēm.

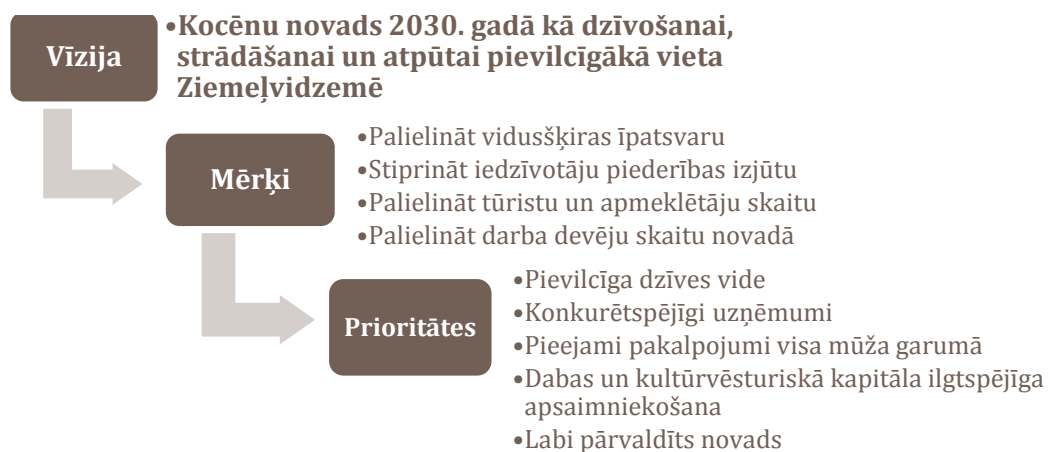
Ilgspējīgas attīstības stratēģija tika izstrādāta, pamatojoties uz novada attīstības izaicinājumiem, nozaru un jomu mijiedarbību novadā un reģionā, identificējot teritorijas specializācijas iespējas un ņemot vērā funkcionālās saites ar apkārtējām pašvaldībām. Attīstības stratēģijas pamatprincipi ir: ilgtspējīgas un līdzsvarotas attīstības princips, stratēģiskās attīstības princips, interešu saskaņotības un līdzdalības princips, attīstības plānošanas princips, normatīvo aktu savstarpējās sasaistes princips.

Novada izaicinājumu un specializācijas noteikšanā, kā arī mērķu un prioritāšu izvirzīšanā izmantoti nacionālas un reģionālas nozīmes plānošanas dokumenti – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030”, Nacionālais attīstības plāns 2020. gadam, Vidzemes plānošanas reģiona teritoriālās attīstības plānojums 2007.-2027. gadam, kā arī Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. gadam.

Stratēģijas ietvaros izvirzītā novada attīstības vīzija jeb ilgtermiņa attīstības redzējums ir šāda – **Kocēnu novads 2030. gadā kā dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīgākā vieta Ziemeļvidzemē**. Lai novada vīzija tiktu realizēta, ir izvirzīti četri stratēģiskie mērķi un piecas prioritātes jeb nosacījumi mērķu veiksmīgai izpildei.

Novada vīzija, stratēģiskie mērķi un prioritātes veidoti savietojumā ar valsts attīstības plānošanas dokumentiem un Vidzemes reģiona noteiktajām attīstības prioritātēm, tādējādi integrējot Kocēnu novada attīstību kopējā nacionālajā un reģionālajā attīstības virzībā.

Attēls nr. 1. Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

1. Novada vizītkarte

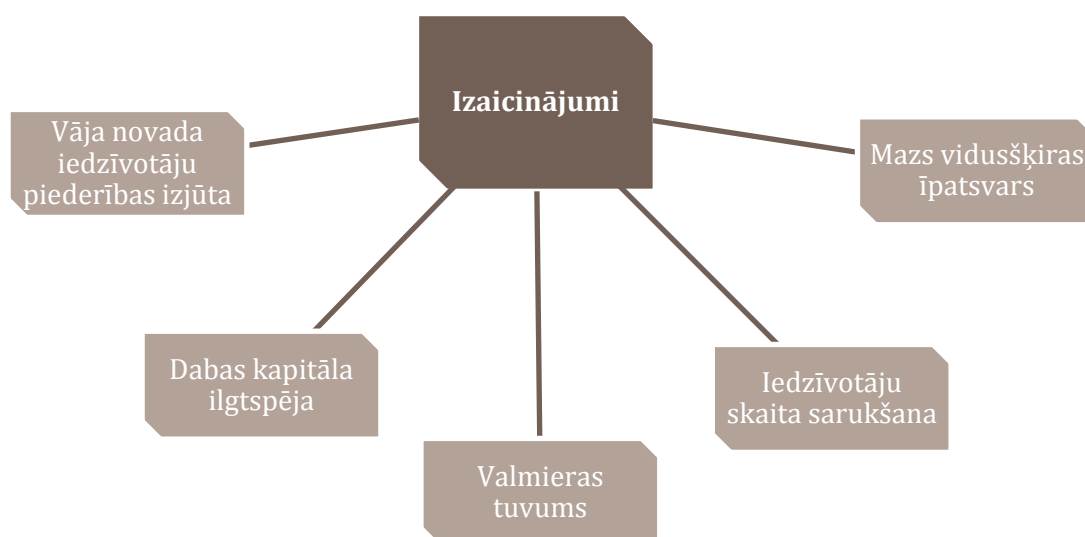
Platība	498,1 km ²
Iedzīvotāju skaits	6759 (uz 01.01.2014. pēc PMLP datiem)
Iedzīvotāju blīvums	13 iedz./ km ² (uz 01.01.2013. pēc CSP datiem)
Iedzīvotāju skaita pieaugums	-0,9% (2014. gadā pret 2013. gadu pēc PMLP datiem)
Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars	66,6 % (uz 01.01.2014. pēc PMLP datiem)
Nodarbinātība	Bezdarba līmenis uz 01.05.2014. – 6,4%, bezdarbnieku skaits - 260
Darba samaksa (neto)	EUR 432,50 (2013. gadā publiskajā un privātajā sektorā)
Ģeogrāfiskais novietojums	Atrodas Ziemeļvidzemē, robežojas ar Valmieras pilsētu, Alojās, Beverīnās, Burtnieku, Limbažu, Pārgaujas un Priekuļu novadiem
Attālums līdz valsts nozīmes attīstības centriem	No novada administratīvā centra Kocēniem līdz Valmierai – 11 km, Rīgai – 104 km, Jūrmalai – 131 km, Jelgavai – 146 km, Jēkabpilij – 154 km, Rēzeknei – 189 km, Daugavpilij – 242 km, Ventspilij – 289 km, Liepājai – 318 km
Nozīmīgākie ceļi	A3 (E264) Rīga – Valmiera – Latvijas valsts robeža P11 Valmiera – Limbaži – Tūja, P16 Valmiera - Aloja
Administratīvais centrs	Kocēnu pagasta Kocēni
Apdzīvojuma struktūra	Novada nozīmes centrs – Kocēnu ciemats. Pagastu centri – Dikļi, Bērzaine, Zilaikalns, Vaidava. Starp lielākajām apdzīvotajām vietām arī Rubenes ciems, Brandeļu ciems, Tožas, Beites, Dauguļu ciems.
Dabas resursi	Meža zeme – 22356,5 ha (45,0%), lauksaimniecībā izmantojamā zeme 18246,8 ha (36,7%)
Dabas aizsargājamās teritorijas	Novada teritorijā atrodas Gaujas Nacionālais parks un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts Dabas liegumu teritorijas: Augstroze, Viķvēnu purvs, Zilaikalns Dabas pieminekļi: Antonu akmens, Dukuļu avoti, Dikļu muižas aleja, Patkula ala, Podzēnu aleja, Sietiņiezis, Stoķu klintis
Lielākās upes un ezeri	Vaidavas, Mujānu, Zilūžu ezeri, Gauja, Briede, Mazbriede, Jumara
Lielākie uzņēmumi	Pēc 2013. gada apgrozījuma (dati: Lursoft): SIA „Silviko”, SIA „VTU Valmiera”, SIA „R.K.C.F. Renesanse”, SIA „Jaunsarmas”, SIA „Klasmann-Deilmann Latvia”
Kultūras pieminekļi	40 valsts un vietējas nozīmes kultūrvēsturisku pieminekļu, t.sk. Dikļu muižas pils, Rubenes luterāņu baznīca, Zilaikalns ar Upurakmeni, Vaidavas pilskalns, pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta Dikļos u.c.
Teritorijas attīstības indekss	2013. gadā: 0,083 (35. vieta starp 110 Latvijas teritorijām)

2. Attīstības izaicinājumi

Izaicinājums 1: iedzīvotāju skaita sarukšana

Tāpat kā visā Latvijā, arī Kocēnu novadā iedzīvotāju skaits arvien samazinās, tomēr depopulācijas temps Kocēnu novadā ir lēnāks nekā vidēji valstī un lielākajā daļā kaimiņnovadu (2008.-2013. gadā iedzīvotāju skaits samazinājies par 7%).¹ Arī Kocēnu novada sabiedrības novecošanās notiek salīdzinoši lēnāk nekā valstī vai kaimiņu teritorijās (par 0,2% 2011.-2013. gadā).² Tomēr gan depopulācijas, gan iedzīvotāju novecošanās tendences pakļauj novadu vairākiem riskiem. Iedzīvotājiem emigrējot, samazinās darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits. Tam sekas ir mazāks bērnu skaits novadā, mazāks novada uzņēmējdarbības potenciāls un mazāki pašvaldības ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļiem. Tajā pašā laikā pašvaldībai ir plaša infrastruktūra, kuras uzturēšanas izmaksas uz vienu iedzīvotāju, to skaitam un pašvaldības ieņēmumiem turpinot sarukt, palielināsies. Lai segtu trūkstošo ieņēmumu daļu, nākas palielināt pašvaldības pakalpojumu cenas. Līdz ar to izaicinājums ir censties noturēt novadā dzīvojošos iedzīvotājus un piesaistīt jaunus, kas varētu mazināt skarbās depopulācijas sekas.

Attēls nr. 2. Novada izaicinājumi

¹ Dati – Centrālā statistikas pārvalde.

² Dati – CSP.

Izaicinājums 2: mazs vidusšķiras īpatsvars

Vairums Kocēnu novada iedzīvotāju šobrīd ir ar salīdzinoši vidēju izglītības līmeni – augstākā izglītība ir tikai 13,4% novada iedzīvotāju, kas ir mazāks īpatsvars nekā vidēji valstī vai Valmieras pilsētā.³ Arī darba samaksa, lai gan starp augstākajām kaimiņnovados, tomēr ir salīdzinoši zemāka nekā vidēji valstī. Tāpat samaksas pieaugums ir ne tik straujš kā vidēji valstī. Iepriekšminētie rādītāji, kā arī salīdzinoši nelielais iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu apjoms uz 1 iedzīvotāju liecina par mazu strādājošas un labi atalgotas vidusšķiras īpatsvaru pašvaldības iedzīvotāju vidū. Turpinot samazināties iedzīvotāju skaitam, turpinās sarukt arī pašvaldības ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Turklāt, darba samaksas apjomam pieaugot mazāk strauji nekā vidēji valstī un lēnāk nekā cenu līmenim, draud pazemināties iedzīvotāju pirktspēja. Tādēļ izaicinājums ir panākt, ka Kocēnu novads tēls tiek veidots par salīdzinoši turīgai vidusšķirai – iedzīvotājiem ar augstāko izglītību un ienākumiem vidējā līmenī un virs tā - piemērotu dzīves telpu, tādējādi piesaistot novadam jaunas, izglītotas, maksātspējīgas ģimenes, kas veicinātu novada kopējās labklājības pieaugumu.

Izaicinājums 3: Valmieras tuvums

Valmieras pilsētas tuvums – tikai 11 km no novada centra – ir gan iespēja, gan drauds. Pilsēta piedāvā plašu, viegli pieejamu pakalpojumu loku, kas ir ievērojams labums novada iedzīvotājiem. Tajā pašā laikā daudzpusīgais pilsētas iespēju klāsts un vieglā sasniedzamība veicina konkurenci starp pakalpojumu sniedzējiem izglītības, sociālo un sadzīves pakalpojumu, tirdzniecības un citās nozarēs. Izteikta ir arī pašvaldību konkurence par iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Izaicinājums novadam ir būt konkurētspējīgam ar Valmieras pilsētu un apzināties veidus, kā pilsētas tuvums var būt priekšrocība, nevis trūkums vietējai attīstībai.

Izaicinājums 4: dabas kapitāla ilgtspēja

Novadā ir bagātīgi dabas resursi – meži, lauksaimniecībā izmantojamā zeme, purvi, ūdeņi, kuri var kalpot ekonomiskiem un rekreācijas mērķiem un veicināt novada labklājības pieaugumu. Tomēr izaicinājums ir šo resursu ilgtspējīga pārvaldīšana, kas prasa gudru un tālredzīgu, uz resursu kapitalizāciju mērķētu lēmumu pieņemšanu, videi draudzīgu saimniekošanu un resursu uzturēšanu, lai tie spētu maksimāli saglabāt savu vērtību un dot labumus arī nākamajām paaudzēm.

³ Dati – CSP.

Izaicinājums 5: vāja novada iedzīvotāju piederības izjūta

Kocēnu novads dibināts 2009. gadā kā Valmieras novads, nosaukumu mainījis 2010. gadā. Pēc administratīvās reformas, kas būtiski samazināja pagastu patstāvību, apvienojot tos novados, Kocēnu novada pagastu iedzīvotājiem vēl nav izveidojusies izpratne par novadu kā vienotu teritoriju. Sabiedrības līdzdalība politiskajos procesos – pašvaldību vēlēšanās – novadā ir nedaudz zemāka nekā vidēji valstī (45,0% pret 46,0 2013. gada pašvaldību vēlēšanās)⁴ un starp kaimiņu novadiem vēlēšanās piedalījušos pilsoņu īpatsvars ir viduvējs. Novada iedzīvotāju piederības izjūtas trūkums mazina savstarpējo uzticēšanos, veicina individuālistisku domāšanas veidu un apgrūtina lēmumu pieņemšanu. Līdz ar to izaicinājums ir veicināt novada iedzīvotāju vienotību un kopīgu mērķu izpratni.

3. Stratēģiskā daļa

3.1. Novada specializācija

Tūrisma specializācija: Latvijas mēroga dabas un kultūras mantojums

Kocēnu novads ir bagāts ar nacionāla un vietēja mēroga dabas un kultūrvēstures pieminekļiem, kam ir būtiska nozīme Latvijas kultūrtelpas veidošanās procesā – Zilaiskalns kā nozīmīga senlatviešu dabas svētvietā, Rubenes baznīca kā Livonijas Indriķa hronikas tapšanas vieta, Dikļi kā pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta u.c. Šie objekti ļauj veidot Kocēnu novada tūrisma specializāciju, kas balstās uz novada lomas Latvijas kultūrvēsturē akcentēšanu. Apvienojot dabas un kultūras tūrisma iespējas, kā arī attīstot piedāvāto tūrisma un tam pakārtoto pakalpojumu klāstu, novadam ir veiksmīgs pamats izveidot vienotu unikālu kultūras produktu piedāvājumu un tapt par Ziemeļvidzemes reģionā un Latvijā nozīmīgu tūrisma centru. Līdz ar to tūrisma specializācija ir Kocēnu novada nacionāla līmeņa specializācijas joma.

Funkcionālā specializācija: kvalitatīva dzīves vieta pilsētā strādājošajiem

Kocēnu novads ar savu estētisko vidi, daudzveidīgajām aktīvās un pasīvās atpūtas iespējām pie dabas un ūdeņiem un novada kultūras un sporta bāzēs, kā arī ar parocīgo ģeogrāfisko novietojumu tuvu Valmieras pilsētai un ērtu savienojumu ar Rīgu var tikt uzskatīts par pievilcīgu piepilsētas un lauku dzīves telpu. Nelielā attāluma un ērtās satiksmes dēļ (Kocēni

⁴ Dati – Centrālā vēlēšanu komisija.

iekļaujas Valmieras pilsētas sabiedriskā transporta tīklā) Valmieras pilsētā dzīvojošie Kocēnus var izvēlēties kā savu pamata dzīves vietu, iegūstot iespēju būt tuvu pilsētai, taču dzīvot ekoloģiskā lauku vidē. Savukārt Rīgā un citos nacionāla un reģionāla mēroga centros dzīvojošajiem Kocēnu novads ar savu ainavisko bagātību un sakārtoto infrastruktūru var kalpot kā otrā mājokļa vieta, kas ļauj izbaudīt mieru un atpūtu dabā. Funkcionālā specializācija ir Kocēnu novada reģionāla līmeņa specializācija.

Pakalpojumu specializācija: atpūtas pakalpojumi

Kocēnu novads atrodas lauku un pilsētas teritoriju mijiedarbības areālā. Nacionālās nozīmes centra Valmieras tuvums, kā arī labā sasniedzamība no citiem attīstības centriem un Rīgas dod iespēju novadam specializēties atpūtas pakalpojumu piedāvāšanā pilsētu iedzīvotājiem. Novadā pieejamie dabas resursi – ainavu un ūdenstilpju bagātība, kā arī kvalitatīvā sporta un kultūras infrastruktūra var kalpot par pamatu dažāda veida atpūtas iespēju attīstīšanai ar mērķi piesaistīt pilsētās dzīvojošos, kuri vēlas atpūsties mūsdienīgā, sakārtotā un mierpilnā lauku vidē. Kā atsevišķs pakalpojumu specializācijas atzars jāmin novadā attīstītā florbola spēles tradīcija. Tiek rīkoti dažādi vietējas un starptautiskas nozīmes florbola turnīri, kas novadam piesaista apmeklētājus-sporta līdzjutējus. Pakalpojumu specializācija ir Kocēnu novada vietēja un reģionāla mēroga specializācija.

Attēls nr. 3. Novada specializācija

Nacionāla līmeņa	Tūrisma specializācija	• Latviešu dabas un kultūras mantojums
Reģionāla un vietēja līmeņa	Funkcionālā specializācija	• Kvalitatīva dzīves vieta pilsētā strādājošajiem
	Pakalpojumu specializācija	• Atpūtas pakalpojumi
	Ekonomiskā specializācija	• Lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, kūdras ieguve

Ekonomiskā specializācija: lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, kūdras ieguve

Lauksaimniecības zemes novadā aizņem 18,2% novada teritorijas⁵ un tā šobrīd ir novadā attīstītākā ekonomikas nozare. Dabas apstākļu piemērotība un nozares tradīcijas veido labu bāzi turpmākai lauksaimniecības attīstībai. Tomēr, ņemot vērā lauksaimniecības zemju sadrumstaloto izplatību, tās ir vairāk piemērotas nevis ekstensīvai lauksaimnieciskajai ražošanai, bet gan saimniekošanas veidiem, kas no pieejamajām platībām ļauj iegūt maksimālu vērtību. Novadam ir arī parocīgs ģeogrāfiskais novietojums, kas ļauj tajā attīstīt

⁵ Dati – Valsts zemes dienests.

dažāda veida apstrādes rūpniecību. A3 autoceļš un Valmieras un Rīgas salīdzinošais tuvums, kā arī Dienvidigaunijas reģiona sasniedzamība ļauj gan piesaistīt nozarei resursus no minētajām teritorijām, gan realizēt tajās produkciju. Vēl jāmin arī purvi un tajos esošie kūdras resursi, kuru ieguvei novadā ir labs izaugsmes potenciāls. Ekonomiskā specializācija ir Kocēnu novada reģionāla mēroga specializācija.

3.2. Novada vīzija

**Kocēnu novads 2030. gadā ir dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai
pievilcīgākā vieta Ziemeļvidzemē.**

Novadā 2030. gadā dzīvo labklājīgi un pārticīgi Kocēnu novadā un tuvākajās pilsētās strādājoši iedzīvotāji. Tajā ir estētiska, sakārtota un droša dzīves vide visu vecumu iemītniekiem. Novadu apmeklē ievērojams skaits tūristu, kuri izbauda gan kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma ainavas, gan daudzveidīgās rekreācijas un atpūtas iespējas, gan piedalās vērienīgos sporta un kultūras dzīves pasākumos.

3.3. Stratēģiskie mērķi

Mērķis 1: palielināt novadā dzīvojošās vidusšķiras īpatsvaru

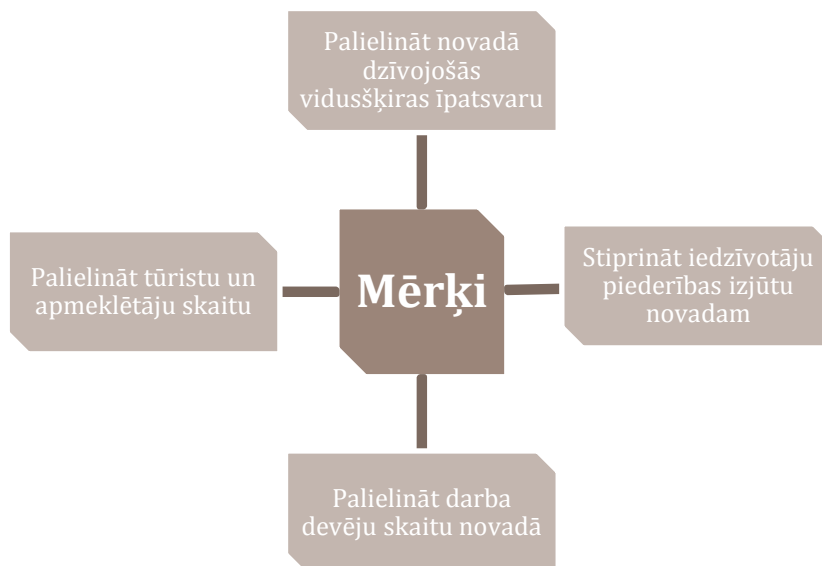
Vidusšķiras – iedzīvotāju ar augstāko izglītību un ienākumiem vidējā līmenī un virs tā - īpatsvara palielināšana ir būtiska novada iedzīvotāju kopējās labklājības uzlabošanai. Samazinoties iedzīvotāju, tostarp darbaspējas vecuma iedzīvotāju, skaitam, samazinās arī pašvaldības nodokļu ieņēmumu apjoms. Tajā pašā laikā ir nepieciešams turpināt uzturēt plašo infrastruktūru un sniegt iedzīvotājiem pakalpojumus. Tādēļ, ņemot vērā, ka pašvaldībai ir jāstopas gan ar depopulācijas izaicinājumu, gan ar salīdzinoši mazu vidusšķiras īpatsvaru, ievērojot iedzīvotāju skaita tendences valstī kopumā, par mērķi izvirzīts palielināt vidusšķiras iedzīvotāju īpatsvaru novadā. Tas nodrošinās pieaugošus vai nesarūkošus ieņēmumus no iedzīvotāju ienākuma gan pavisam, gan uz vienu iedzīvotāju un ļaus pašvaldībai nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem un pieejamiem pakalpojumiem pat tad, ja kopējais iedzīvotāju skaits turpinās sarukt.

Mērķis 2: stiprināt iedzīvotāju piederības izjūtu novadam

Kocēnu novads ir jauns novads, un tā iedzīvotājiem vēl nav nostiprinājusies piederības izjūta novadam. Kā atklāj izaicinājums nr. 5, iedzīvotāju piederības izjūtas trūkums kavē iedzīvotāju un pašvaldības struktūrvienību savstarpējo sadarbību un traucē vieglam lēmumpieņemšanas procesam. Stipra piederības izjūta mazina arī iedzīvotāju emigrāciju no

novada, kas sekmē gan sociālo, gan ekonomisko attīstību. Tādēļ par vienu no būtiskiem uzdevumiem tiek izvirzīta iedzīvotāju piederības izjūtas novadam stiprināšana.

Attēls nr. 4. Novada stratēģiskie mērķi

Mērķis 3: palielināt tūristu un apmeklētāju skaitu

Dabas un kultūrvēsturiskais mantojuma, kā arī vēsturisku un mūsdienās veidotu apskates objektu daudzveidība novadā ir laba tradīciju un materiālā bāze turpmākai tūrisma attīstīšanai. Lai palielinātu tūristu un novada apmeklētāju skaitu, ir nepieciešams attīstīt unikālu tūrisma produktu un pakalpojumu kopumu, kas novadu izceltu citu vidū. Tūristu un novada apmeklētāju plūsmas palielināšanās pašvaldībai un novada uzņēmējiem nesīs arī finansiālu labumu.

Mērķis 4: palielināt darba devēju skaitu novadā

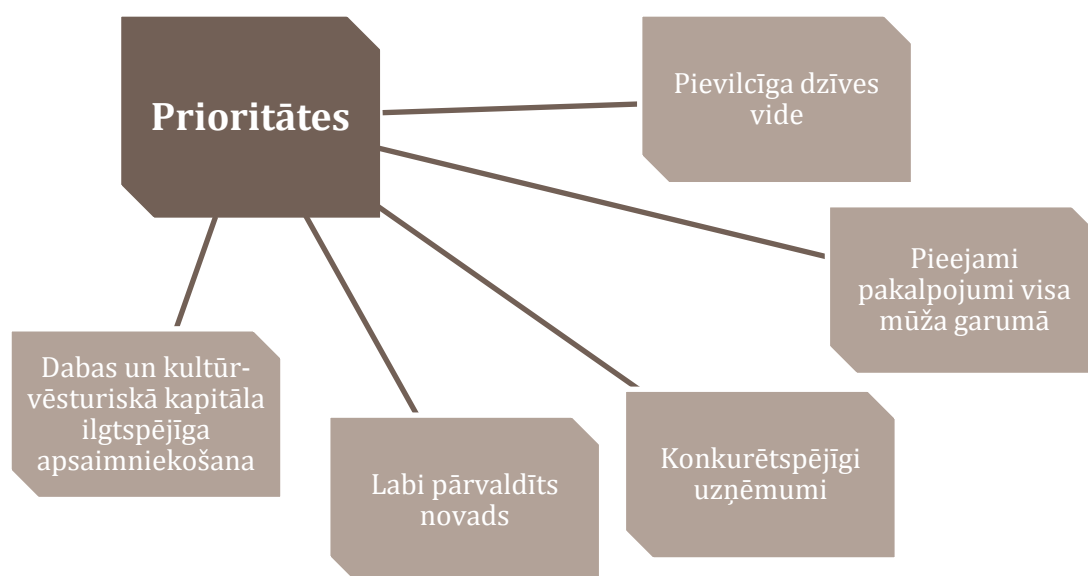
Novadā ir liels pašnodarbināto un individuālo komersantu skaits, kas liecina par novada iedzīvotāju uzņēmējdarbības iniciatīvas esamību. Tomēr šīs uzņēmējdarbības formas nerada jaunas darbavietas, kas ir būtiski gan iedzīvotāju noturēšanai novadā, gan ekonomiskās situācijas uzlabošanai. Darbavietas novadā palīdzētu veicināt pašvaldības konkurētspēju, lai pārvarētu Valmieras tuvuma radītos izaicinājumus un veicinātu vidusšķiras iedzīvotāju īpatsvara pieaugumu. Tādēļ par mērķi izvirzīta darba devēju skaita palielināšana ar tam sekojošu darbavietu skaita pieaugumu.

3.4. Prioritātes

Prioritāte 1: pievilcīga dzīves vide

Pieaugot tendencei pilsētniekiem izvēlēties lauku vidi par savu pirmo vai otro mājvietu, Kocēnu novada izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums ir labi piemērots, lai piesaistītu novadam Valmierā un citās pilsētās strādājošos izvēlēties to par savu dzīves vietu. Dzīves vides pievilcība arī veicinās iedzīvotāju lepnumu par savu novadu, sekmējot piederības izjūtas nostiprināšanos. Tādēļ būtiski paaugstināt sociālās drošības līmeni, labiekārtot novada publisko telpu, uzlabot novada iekšējo un ārējo sasniedzamību, kā arī veicināt mājokļu apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitāti.

Attēls nr. 5. Novada prioritātes

Prioritāte 2: konkurētspējīgi uzņēmumi

Konkurētspējīgu uzņēmumu darbošanās novadā ir pamats jaunu darbavietu radīšanai, kas savukārt mazina iedzīvotāju emigrāciju un palielina vai nodrošina pašvaldībai stabilus ieņēmumus no nodokļiem. Novada domei ir būtiska loma investīciju piesaistē novadam, kā arī atbalstam uzņēmējdarbības tīklu veidošanai, infrastruktūras uzlabošanai un uzņēmēju un darba ņēmēju kompetenču uzlabošanas iespēju nodrošināšanai.

Prioritāte 3: pieejami pakalpojumi visa mūža garumā

Būtiski novada izaicinājumi ir iedzīvotāju skaita sarukšana, mazs vidusšķiras īpatsvars un Valmieras pilsētas tuvums, kas mudina iedzīvotājus izvēlēties pilsētā piedāvātos pakalpojumus. Lai mazinātu šo faktoru ietekmi uz novada attīstību, ir jāattīsta kvalitatīvu un novadā pieejamu pakalpojumu grozs, īpašu uzmanību pievēršot izglītības, sociālajiem un

veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī daudzveidīgu brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanai. Pakalpojumu kvalitāte un attīstība jāveicina, gudri un ilgtspējīgi apsaimniekojot esošo infrastruktūru, pēc iespējas pielāgojot to jaunu pakalpojumu nodrošināšanai ar mērķi mazināt infrastruktūras uzturēšanas izmaksu pieaugumu.

Prioritāte 4: dabas un kultūrvēsturiskā kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana

Novada dabas un kultūrvēsturiskais kapitāls nodrošina būtisku pamatu novada ekonomiskajai izaugsmei un iedzīvotāju labklājībai. Unikālie un daudzveidīgie dabas un kultūrvēsturiskie pieminekļi ļauj novadā attīstīt ne tikai vietējā mērogā atpazīstamus, bet arī eksportspējīgus dabas un kultūras tūrisma produktus. Savukārt novada dabas resursiem un derīgo izrakteņu ieguves iespējām ir uzņēmējdarbības attīstības potenciāls. Visa šī kapitāla apsaimniekošanai jābūt vērstai uz ilgtspēju - izmantošanas efektivitātes un ekonomiskās vērtības palielināšanu, tajā pašā laikā nodrošinot resursu saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Prioritātes ietvaros nepieciešams veicināt konkurētspējīgu tūrisma produktu attīstību, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un nodrošināt ilgtspējīgu resursu pārvaldību un atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

Prioritāte 5: labi pārvaldīts novads

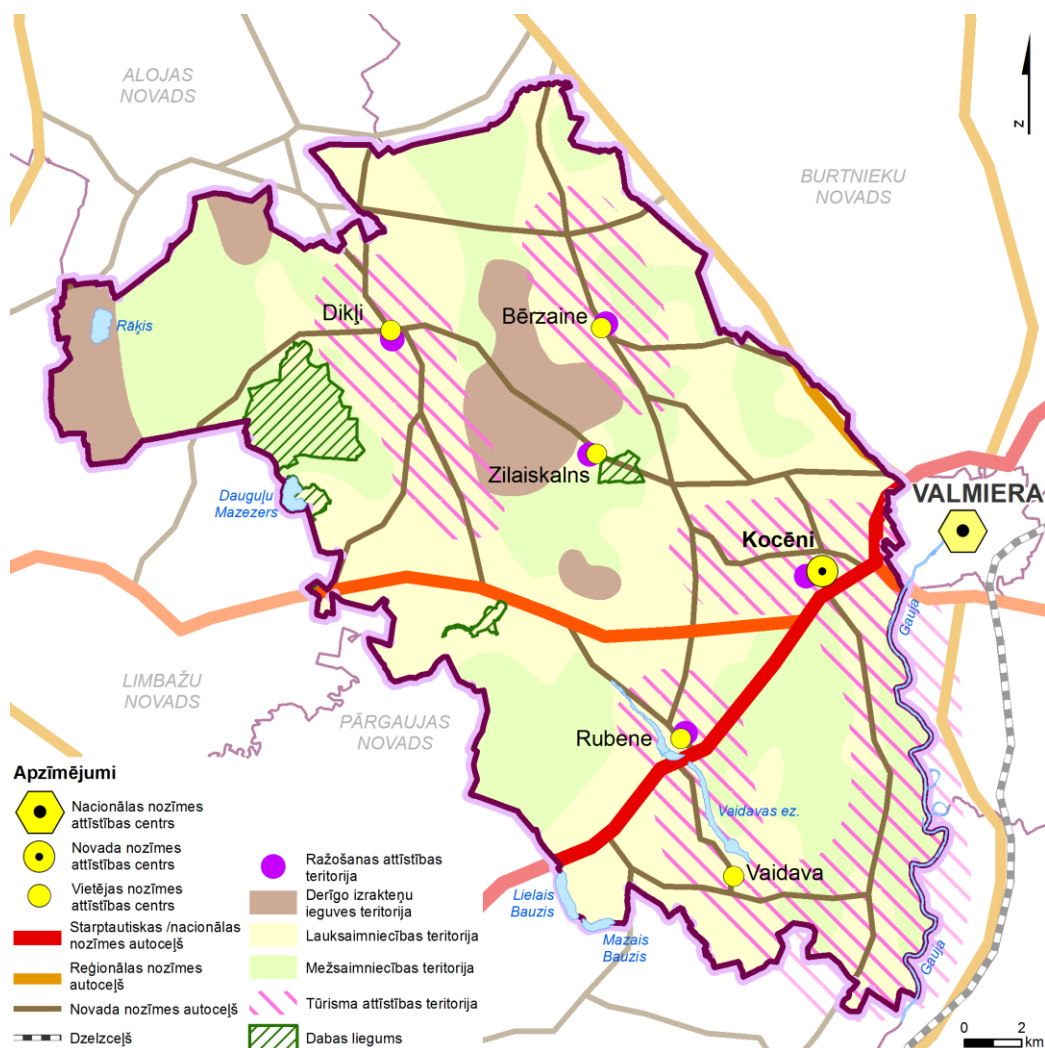
Labi pārvaldīts un iedzīvotājus iesaistošs novads veicina iedzīvotāju iesaistīšanos politiskajos un sabiedriskajos procesos, palielina iedzīvotāju vēlmi identificēties ar novadu un stiprina piederības izjūtu. Laba pārvaldība arī veicina dažādu sabiedrības grupu savstarpējo sadarbību un iniciatīvu veidošanos, uzlabojot sociālo dzīves vidi novadā. Lai nodrošinātu labu pārvaldību, ir jāstiprina pašvaldības kapacitāte – pakalpojumu kvalitāte un pieejamība iedzīvotājiem, ar dažādām aktivitātēm jāsekmē iedzīvotāju pilsoniskā līdzdalība, īpašu uzmanību pievēršot jauniešu iesaistīšanai, kā arī jāīsteno novada mārketinga, uzlabojot novada atpazīstamību.

4. Telpiskās attīstības perspektīvas

4.1. Nozīmīgākie telpiskās struktūras elementi un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas

Būtiskākais telpiskās attīstības priekšnoteikums Kocēnu novadā ir ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana, līdzsvarojot dabas aizsargājamo teritoriju un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu saglabāšanu un iedzīvotāju mūsdienīgo nepieciešamību nodrošināšanu caur ekonomiskajām aktivitātēm un infrastruktūras uzturēšanu, kā arī nodrošinot ilgtspējīgu un savstarpēji papildinošu visu novada nozīmīgāko telpiskās struktūras elementu attīstību.

Karte nr. 1. Kocēnu novada vēlamā telpiskā struktūra

Kā Kocēnu novada telpiskās attīstības pamatvadlīnijas tiek noteiktas:

- iekšējās un ārējās sasniedzamības uzlabošana, veicinot ceļu infrastruktūras uzlabošanu,
- ekonomiskās specializācijas –lauksaimniecības, derīgo izrakteņu ieguves, mežsaimniecības, tūrisma un rekreācijas - teritoriju efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana,
- īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un dabas un kultūrvēsturisko pieminekļu uzturēšana un ilgtspējīga apsaimniekošana.
- lauksaimniecībā izmantojamo zemju meliorācija,
- atbalstīt novadā esošo daudzdzīvokļu māju apsaimniekošanu,
- pašvaldības īpašumu efektīvāka izmantošana.

Papildus tam Kocēnu novada telpiskā attīstība tiks plānota saskaņā ar Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā 2007.-2027. gadam rekomendētajām telpiskās attīstības vadlīnijām vietējā līmeņa pašvaldībām (skat. Tabulu nr. 1).

Tabula nr. 1. Kocēnu novada telpiskās attīstības plānošanas uzdevumi saskaņā ar Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumu 2007.-2027. gadam

Apdzīvojuma plānošana	- o Plānot vietējos pakalpojumu sniegšanas centrus, ievērojot plānoto apdzīvojuma struktūru un pakalpojuma sasniedzamību; - o Plānot vietējos centros saņemamos pakalpojumus; - o Plānojumos izvērtēt vietējo attīstības centru un novada nozīmes centru savienojumu pa ceļiem un transporta iespēju esamību, iedzīvotāju mobilitātes iespējas un pieejamo pakalpojumu apjomu; - o Plānot teritorijas infrastruktūras attīstības nodrošināšanai; - o Sabiedriskā transporta pieejamības nodrošināšana augstāka līmeņa centriem; - o Plānot ugunsdzēsības ūdensapgādes attīstību Teritorijas ražošanas attīstībai: - o Potenciālo teritoriju detālākas izpētes veikšana, - o Pilsētu, pagastu un novadu plānojumos šim mērķim paredzēto teritoriju zonējuma noteikšana, - o Zemju rezervēšana plānotajās teritorijās, - o Jaunas rūpnieciskās zonas plānot tuvu esošām ražošanas teritorijām ar pieeju infrastruktūras tīkliem un to paplašināšanas iespējām, - o Jāplāno tranzīta transporta plūsmu atdalīšana no vietējā apdzīvotās vietas transporta sistēmas - o Jāatbalsta zemes gabalu koncentrācija ražošanas mērķiem un atdalošas vai pārejas joslas izveidošana ražošanas un apdzīvojuma teritorijām;
Atvērtās telpas plānošana	Interesešu saskarsmes teritoriju apzināšana: ▪ Lauksaimniecības zemju areāliem; ▪ Meža zemju areāliem; ▪ Tūrisma attīstības areāliem; ▪ Rūpniecības attīstības teritorijām, ▪ Ainaviski nozīmīgām teritorijām, ▪ Dabas aizsardzības teritorijām, ▪ Lauku telpas ar jauktu zemes lietojumu un dažādu saimniecisko darbību izmantošanas precizēšana un attēlošana atbilstoši reģiona mērķiem un attīstības perspektīvai. Tūrisma pakalpojumu un infrastruktūras attīstības plānošana apdzīvotās vietās (telšu vietas, viesu mājas, istabu izīrēšana lauku mājās u.t.t.), Pārrobežu sadarbības attīstība: ▪ Kopēju pārrobežu interešu teritoriju identificēšana un plānošana; ▪ Kopēju pierobežas stratēģiju izstrāde (vides, tūrisma, u.c. jomās).
Infrastruktūras plānošana	Vietēja līmeņa ceļiem: ▪ Ceļu tīkla plānošana, ceļu, ielu funkciju un uzturēšanas klases noteikšana, ▪ Ielu apgaismojuma plānošana nacionāla, reģionāla, novada un vietējos centros, ▪ Veloceliņu plānošana pilsētās gar maģistrālām ielām, ciemos gar tranzitceļiem, Tūrisma infrastruktūras attīstībai: ▪ Veloceliņu plānošana nozīmīgu tūrisma teritoriju un apdzīvojuma centru sasaistei, ▪ Stāvlaukumu ierīkošana pie tūrisma un kultūrvēsturiskajiem objektiem, ▪ Tūrisma informācijas norāžu izvietojuma plānošana un ieviešana, ▪ Kempinga vietu plānošana un izbūve, ▪ Tūrisma taku plānošana un izveide, līgumu slēgšana par apsaimniekošanu vai uzturēšanu. ▪ Dažādu institūciju sadarbības veicināšana tūrisma vai tūrismam izmantojamās infrastruktūras daudzveidīgā izmantošanā Sabiedriskā transporta organizēšanai: ▪ Transporta mezglu un maršrutu plānošana dažādu transporta veidu un dažāda līmeņu maršrutu pieejamībai un saskaņošanai. Tehniskās infrastruktūras plānošanai: ▪ 110kV, 330kV augstsprieguma un 6,10,20kV vīdsprieguma elektrolīniju, kā arī transformatoru apakšstaciju un sadales punktu izvietojuma un aizsargjoslu noteikšana teritoriju plānojumos.

4.2. Prioritāri attīstāmās teritorijas

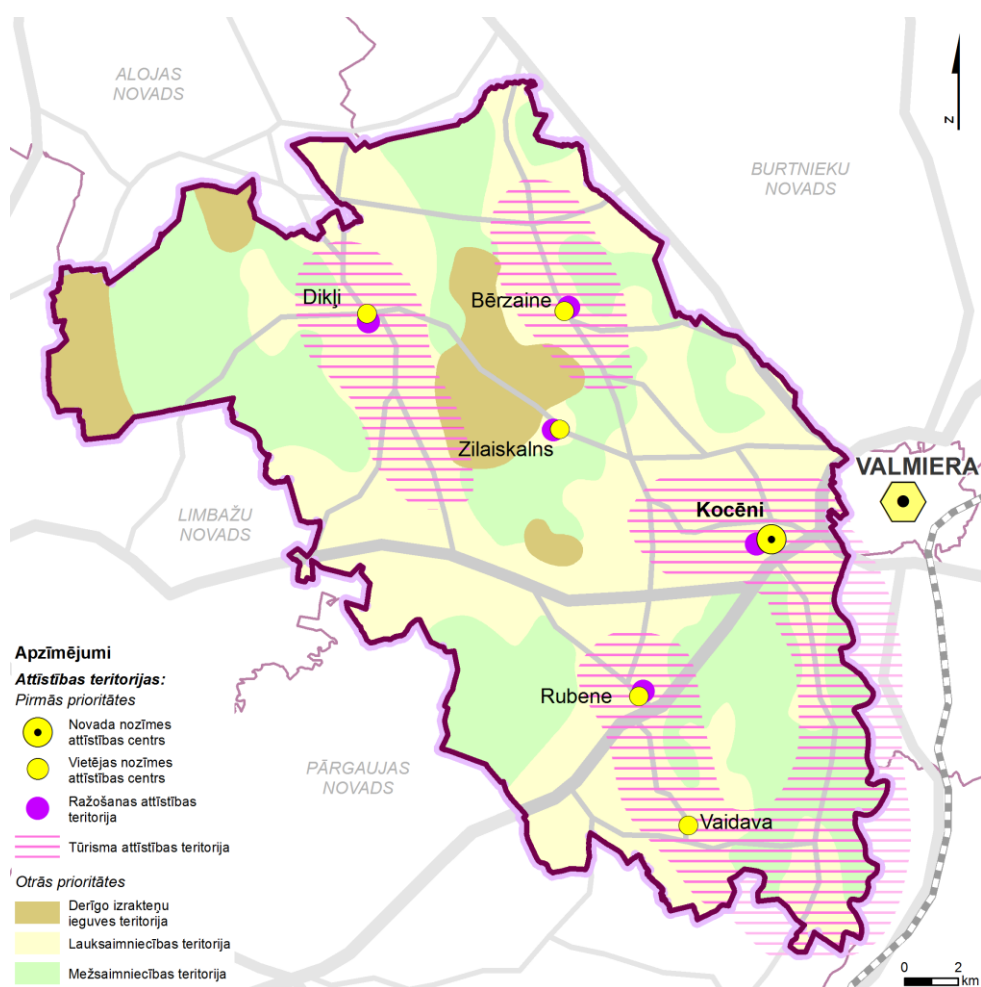
Prioritāri attīstāmās teritorijas nosaka gan novada specializācija, gan vīzija un no tās izrietošie mērķi un prioritātes, un noteiktie telpiskās attīstības virzieni. Novada specializācijā izcelto nozaru – pakalpojumu, tūrisma, funkcionālās un ekonomiskās nozares -

attīstībai būtiski ir īstenot tām piemēroto teritoriju efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu. Visās ekonomiski nozīmīgajās teritorijās nepieciešams nodrošināt ilgtspējīgu un videi pēc iespējas draudzīgu saimniekošanu, uzturot un kāpinot resursu ekonomisko vērtību un tajā pašā laikā saglabājot dabas daudzveidību.

Prioritāri attīstāmās teritorijas grupētas pirmās prioritātes attīstības teritorijās un otrās prioritātes teritorijās. Pirmās prioritātes teritorijas ir novada un vietējās nozīmes attīstības centri (ciemi), ražošanas attīstības teritorijas un tūrisma attīstības teritorijas, kas ir novada specializācijas atbalsta teritorijas.

Otrās prioritātes attīstības teritorijas ir derīgo izrakteņu ieguves teritorijas, lauksaimniecības teritorijas un mežsaimniecības teritorijas. Šīs teritorijas funkcionāli papildina pirmās prioritātes attīstības teritorijas.

Karte nr. 2. Kocēnu novada prioritāri attīstāmās teritorijas

Pirmās prioritātes attīstības teritorijas

Pagastu centri – pakalpojumu saņemšanas vietas

Pakalpojumu un funkcionālās specializācijas īstenošanai galvenā nozīme ir novada attīstības centriem – Kocēnu ciemam kā novada administratīvajam centram, pagastu centriem Dikļiem, Bērzainei, Zilaiskalnam un Vaidavai, kā arī lielākajiem novada ciemiem Rubenei, Brandeļiem un Dauguļiem.

Industriālo teritoriju attīstībā uzsvars uz lauksaimniecības produkciju un kokmateriāliem

Ražošanas attīstības un rūpnieciskās apbūves teritorijas galvenokārt izvietotas novada daļās, kur jau atrodas ražošanas uzņēmumi un jau ir piemērota infrastruktūra. Turpmākai attīstībai šajās teritorijās izvietojami vēl citi dažāda veida ražošanas un apstrādes uzņēmumi, tirdzniecības objekti, atkritumu šķirošanas un pārkraušanas punkti. Nepieciešams arī pilnveidot un atjaunot esošo infrastruktūru ar uzsvaru uz pārtikas un lauksaimniecības produktu pārstrādi un kokmateriālu apstrādi. Tāpat nepieciešams sakārtot degradētās un pamestās ražošanas un mehānisko darbnīcu u.tml. teritorijas.

Lai nodrošinātu teritoriju specializāciju un aizsargātu iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti, ražošanas attīstības zonās jāsamazina dzīvojamās apbūves īpatsvars, kā arī ap ražošanas teritoriju jānodrošina koku stādījumu josla.

Tūrisma teritorijas attīstāmas saskaņā ar vides aizsardzības principiem

Tūrismam un rekreācijai piemērotajās teritorijās pamatā būtiski sekmēt tūrisma attīstību saskaņā ar vides aizsardzības principiem, nodrošinot ainaviskās vides un dabas objektu saglabāšanu. Iecienītāko tūrisma objektu apkaimē nepieciešams veicināt naktsmītņu, ēdināšanas pakalpojumu u.c. tūrisma pakalpojumu uzņēmumu izveidi. Tāpat būtiski ir nodrošināt novada tūrisma teritoriju integrēšanu apkārtējo novadu un valsts, kā arī starptautiskos tūrisma maršrutos, attīstot gan autoceļu, gan velotransporta infrastruktūru novada iekšienē un savienojumam ar citiem reģioniem.

Pašvaldības īpašumi jāapsaimnieko efektīvi un dabai draudzīgi

Pašvaldības īpašumu apsaimniekošana jāīsteno, veicinot to uzturēšanas izmaksu efektivizāciju, tajā skaitā veicot energoefektivitātes pasākumus. Pašvaldībai jāklūst par paraugu dabai draudzīgu tehnoloģiju izmantošanā ēku apsaimniekošanā. Tāpat nepieciešams revitalizēt degradētās teritorijas, uzlabojot to estētisko veidolu. Neizmantotās pašvaldības ēkas pēc atbilstības vēlams vai nu pielāgot uzņēmējdarbības veicināšanai, vai

nu sadarbībā ar NVO un aktīvākajām iedzīvotāju grupām piemērot sabiedrisku aktivitāšu un saturīgu brīvā laika pavadīšanas iespēju īstenošanai.

Otrās prioritātes attīstības teritorijas

Lauksaimniecības zemes izmantojamas nozarei atbilstošās jomās

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju attīstībai būtiski ir nodrošināt to izmantošanu lauksaimniecības nozarei atbilstošās jomās – lauksaimnieciskajā darbībā, lauku tūrismā, amatniecībā un viensētas mājokļu izvietojumam. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana vai transformēšana apbūvējot jāpieļauj tikai zemas auglības vai apgrūtinātas sasniedzamības gadījumā, nodrošinot maksimālu vērtības radīšanu no konkrētas teritorijas.

Meža zemēs veicināma meža vērtības uzturēšana

Jāierobežo arī meža zemju pārveidošana, tos nepamatoti izcērtot vai apbūvējot. Meža zemju vērtības uzturēšanai nepieciešams atbalstīt pasākumus mežu atjaunošanai un kopšanai. Īpaši aizsargājamās teritorijās mežu apsaimniekošana jāveic saskaņā ar vides aizsardzības prasībām. Pēc iespējas nepieciešams mežu apsaimniekošanu īstenot sasaistē arī ar sporta un tūrisma nozaru attīstību.

Derīgo izrakteņu teritorijas – kūdras un sapropeļa ieguvei

Derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apsaimniekošanā jāveicina kūdras un sapropeļa, un citu izrakteņu ieguve un pārstrāde, veidojot gan karjerus, gan būvējot palīgbūves. Purvu teritorijās nepieciešams uzturēt arī dabas daudzveidību un nodrošināt aizsardzību vides saglabāšanai. Pēc derīgo izrakteņu ieguves vitāla nozīme ir teritoriju piemērotai rekultivācijai, tās apmežojot, atjaunojot purvu vai ierīkojot kultivēto ogu stādījumus.

4.3. Apdzīvotība un pakalpojumi

Kocēnu novads ir vidēji apdzīvots novads Latvijā. Tā platība ir 498,1 km², apdzīvotības blīvums – 13,6 iedz./km².⁶ Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem 2014. gada janvārī novadā dzīvo 6759 iedzīvotāji, no kuriem gandrīz puse – 46,4% - Kocēnu pagastā. Vismazāk iedzīvotāju – 613 jeb 9% dzīvo Bērzaines pagastā, Zilākalna pagastā dzīvo 804 iedzīvotāji, Vaidavas pagastā – 1059, bet Dikļu pagastā – 1147 iedzīvotāji. Nevienmērīgo apdzīvojumu nosaka dabas apstākļi – ziemeļu daļa ir daudz mazāk apdzīvota tajā izplatīto

⁶ Dati – CSP.

purvu un mitrāju dēļ, savukārt dienvidu daļā apdzīvotība ir lielāka autoceļu A3 un P11 tuvuma dēļ.⁷

Novadā ir astoņi ciemi, no kuriem pieci ir pagastu centri – Kocēni, Vaidava, Dikļi, Zilaiskalns un Bērzaine, bet trīs – Rubene, Brandeļi, Dauguļi – ir apdzīvotas vietas ar ciema statusu. Mājokļu apbūvi pamatā veido individuālās dzīvojamās mājas un daudzdzīvokļu māju apbūve ciematos un viensētas lauku apvidos. Ciematos dominējošā savrupmāju un mazstāvu dzīvojamā apbūve jāorganizē ar mērķi nodrošināt iedzīvotājiem nepieciešamo tehnisko infrastruktūru un ietverot pilnvērtīgai dzīvei nepieciešamo pakalpojumu klāstu – piemēram, veicināt ielu apgaismojuma infrastruktūras uzlabošanu, ūdenssaimniecības attīstību, meliorācijas industrijas attīstību, atpūtas teritoriju labiekārtošanu. Savukārt ciematos esošās publiskās apbūves teritorijās jāveicina komerciāla un nekomerciāla rakstura publisku iestāžu būve un esošo iestāžu labiekārtošana – izglītības iestāžu, pagastu pārvalžu ēku apkārtējās vides labiekārtošana. Ilgtspējīgai attīstībai novadā ir jāsaglabā šobrīd pieejamais publisko pakalpojumu tīkls, nodrošinot primāro pakalpojumu pieejamību novada apdzīvotās vietās.

Dažāda veida pakalpojumu jomās Kocēnu novads ir funkcionāli saistīts ar tuvu esošo Valmieras pilsētu kā nacionāla līmeņa attīstības centru. Valmieras pilsēta kalpo kā Kocēnu novada atbalsta centrs pašvaldības funkciju papildināšanā. Kocēnu novada iedzīvotājiem Valmierā pieejami šādi publiskie pakalpojumi: profesionālā un augstākā izglītība, veselības aprūpes pakalpojumi (Vidzemes slimnīca, citu speciālistu pakalpojumi), publisko iestāžu pakalpojumi (Valsts ieņēmumu dienests, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts zemes dienests, Uzņēmumu reģistrs, Nodarbinātības valsts aģentūras u.c. iestāžu un aģentūru filiāles) u.c.

Kocēnu ciemu vēlams attīstīt kā novada nozīmes centru. Dokumenta izstrādes brīdī Kocēnu ciems izpilda šādus Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā 2007.-2027. gadam noteiktos kritēriju novada attīstības centriem:

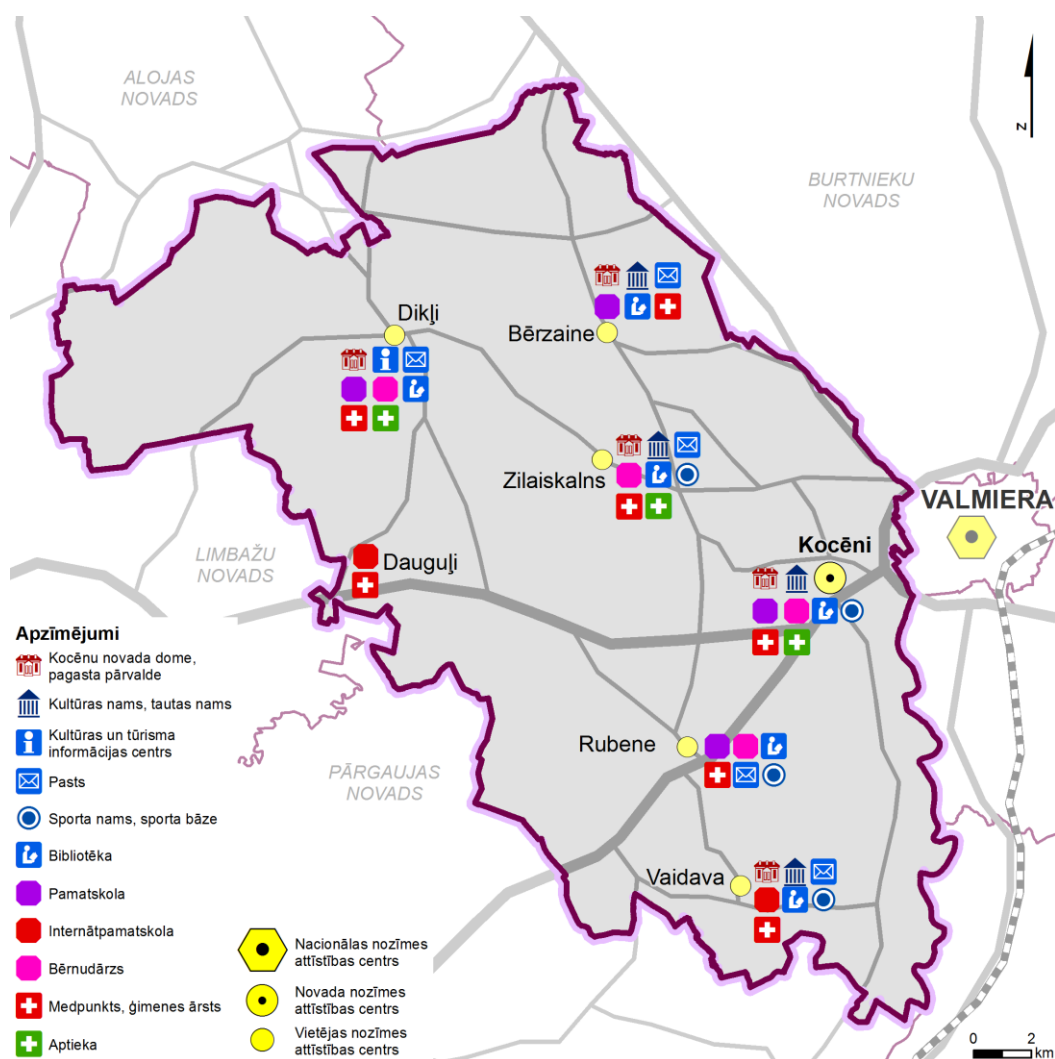
- to šķērso Valsts I šķiras melnā seguma (reģionālas nozīmes) autoceļš;
- ciemā ir ielu apgaismojums;
- iedzīvotāju skaits apkalpes teritorijā (Kocēnu pagastā un Kocēnu novadā) ne mazāks par 2000;

⁷ http://www.valmrajs.lv/upl_files/1_Pask-raksts_jaunais.pdf 5.lpp.

- ciemā ir ražošanas un pakalpojumu attīstības (ēkas, būves, zemes) resurss un teritorijas apbūvei;
- ciemā ir pirmsskolas izglītības iestāde;
- ciemā ir interešu izglītības iestāde;
- ir sporta infrastruktūra;
- ir vismaz 2 specializētie vai pakalpojumu piegādes objekti;
- ir vietēja līmeņa centra pakalpojumi pašvaldībā.

Pilnai Kocēnu novada atbilstībai ilgtermiņa perspektīvā nepieciešams novadā atvērt vispārējās vidējās izglītības iestādi (vidusskolu) un nodrošināt finanšu pakalpojumu iestādes esamību ciemā.

Karte nr. 3. Kocēnu novada apdzīvotās vietas un pieejamie pakalpojumi

Nemot vērā novada pagastu centru un administratīvā centra izvietojumu, novadam nepieciešams koncentrēties uz pamatpakalpojumu, tostarp izglītības, sociālo, veselības,

kultūras un sporta, un pašvaldības pakalpojumu pieejamības arī turpmāku nodrošināšanu visos pagastu centros.

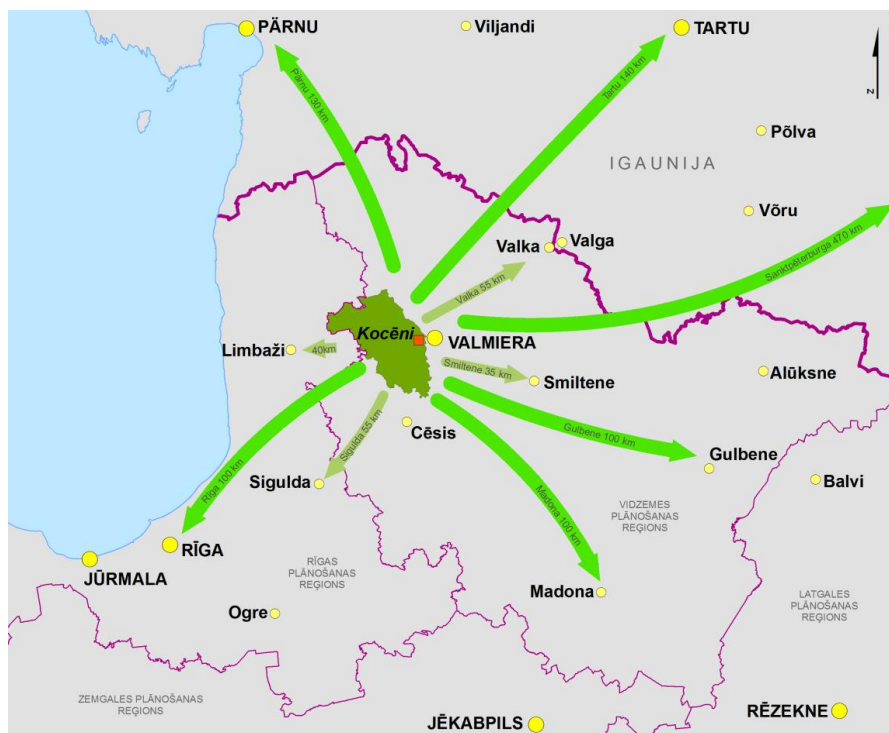
Uzmanība jāpievērš novada iekšējās sasniedzamības uzlabošanai, optimizējot sabiedriskā transporta tīklu un dodot iespēju novadā attīstīt savstarpēji papildinošu pakalpojumu grozu, kas ērti pieejams novada iedzīvotājiem.

4.4. Transports

Ārējā sasniedzamība

Kocēnu novadu šķērso divi nacionālas nozīmes autoceļi. A3 (Inčukalns-Valmiera-Igaunijas robeža) nodrošina labu savienojamību ar Valmieru, Rīgu, Ziemeļvidzemes un Dienvidigaunijas reģioniem un tajos esošajiem attīstības centriem, iekļaujoties starptautiskas nozīmes autoceļā E264 (Inčukalns-Jehvi). Otrs nozīmīgākais transporta koridors ir autoceļš P11 (Kocēni-Limbaži-Tūja). Tas savieno novadu ar piekrastes teritoriju un tālāk ar autoceļu A1 (Rīga-Baltezers-Igaunijas robeža), kas ir daļa no *Via Baltica* maģistrāles jeb autoceļa E67 (Tallina-Varšava) un „Latvija 2030” telpiskās attīstības perspektīvā ir integrēts Transeiropas transporta tīklā.

Karte nr. 4. Kocēnu novada izvietojums Ziemeļvidzemes reģionā

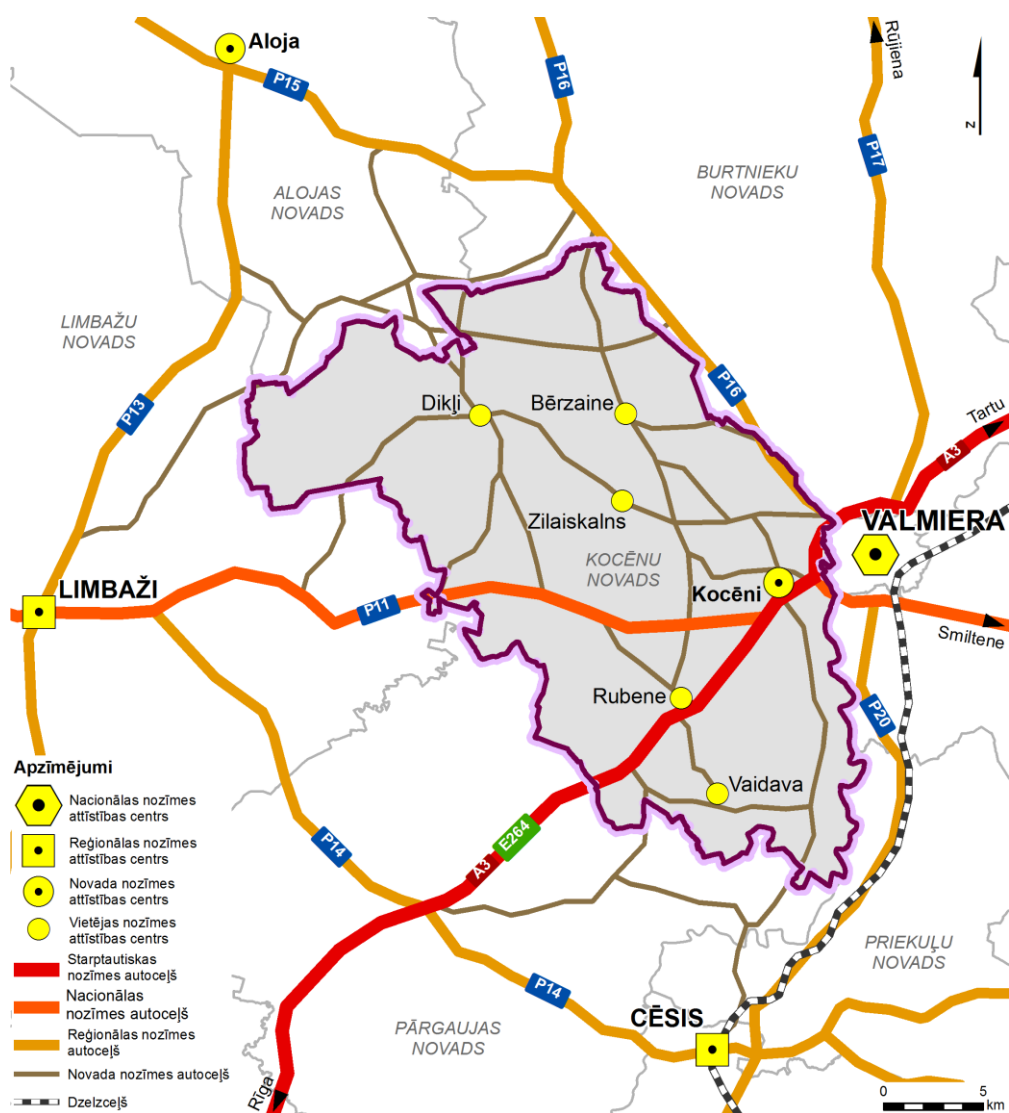
Novada ārējās sasniedzamības uzturēšanai un uzlabošanai jāveicina šo ceļu apkārtnes infrastruktūras uzturēšana un attīstīšana, kā arī integrācija topošajā dzelzceļa satiksmes

Rail Baltic tīklā un tūrisma projekta *Via Hanseatica* tūrisma maršrutos, kas savieno Valmieru, Valku/Valgu, Siguldu, Narvu/Ivanovgorodu, Sanktpēterburgu Ārējās sasniedzamības uzlabošanai jāveicina arī velotransporta infrastruktūras attīstība – veloceliņu starp Valmieras pilsētu un Kocēnu ciemu izveide. Būtiski nodrošināt veloceliņu izbūvi atbilstoši starptautiskajām prasībām, lai tos varētu integrēt arī starptautiskos tūrisma maršrutos.

Iekšējā sasniedzamība

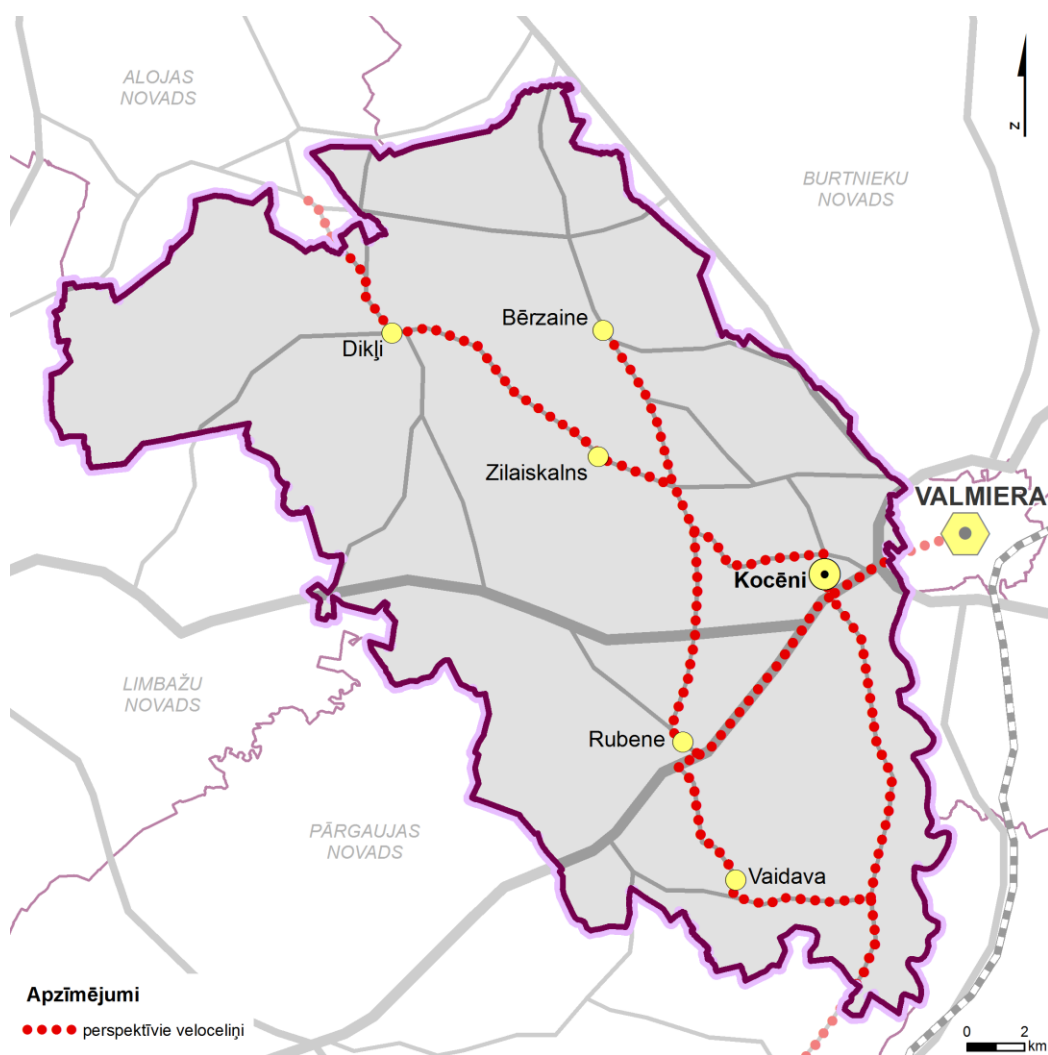
Novadu caurvij vietējās nozīmes autoceļu tīkls, kas savstarpēji savieno pagastu centrus un nodrošina kaimiņnovadu ciematu un centru sasniedzamību. Vietējās nozīmes autoceļi ir nolietoti un sliktā kvalitātē, ievērojami ietekmējot novada iedzīvotāju mobilitāti, pakalpojumu sasniedzamību novada un pagastu centros. Līdz ar to ir būtiski veicināt vietējās nozīmes ceļu remontu un rekonstrukciju, īpaši melnā seguma ceļu īpatsvara palielināšanos.

Karte nr. 5. Attīstības centri un autoceļu infrastruktūra

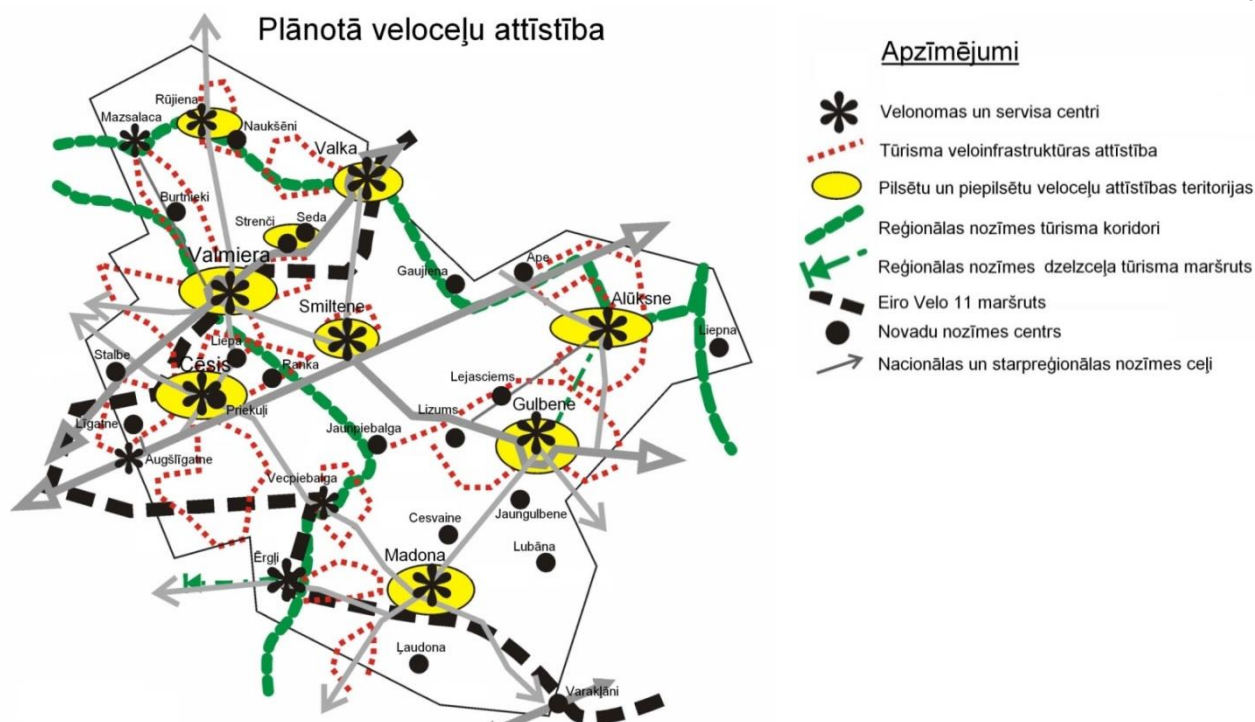
Papildus ceļu infrastruktūras renovācijai novadā nepieciešams nodrošināt videi draudzīgas pārvietošanās iespējas starp pagastiem – piemēram, izbūvējot veloceliņu tīklu, kas būtu integrējams arī pārnovadu un starptautisko veloceliņu tīklā, piemēram, Eurovelo maršrutā nr. 11. Nepieciešams arī veicināt drošas pārvietošanās iespējas gājējiem, izveidojot un rekonstruējot ietves un gājēju celiņus, kā arī gājēju pārejas.

Karte nr. 6. Perspektīvie veloceliņi Kocēnu novadā

Karte nr. 7. Plānotā veloceļu attīstība Vidzemes plānošanas reģionā. Avots: VPR teritorijas attīstības plānojums

8

4.5. Maģistrālie inženierkomunikāciju tīkli un cita infrastruktūra

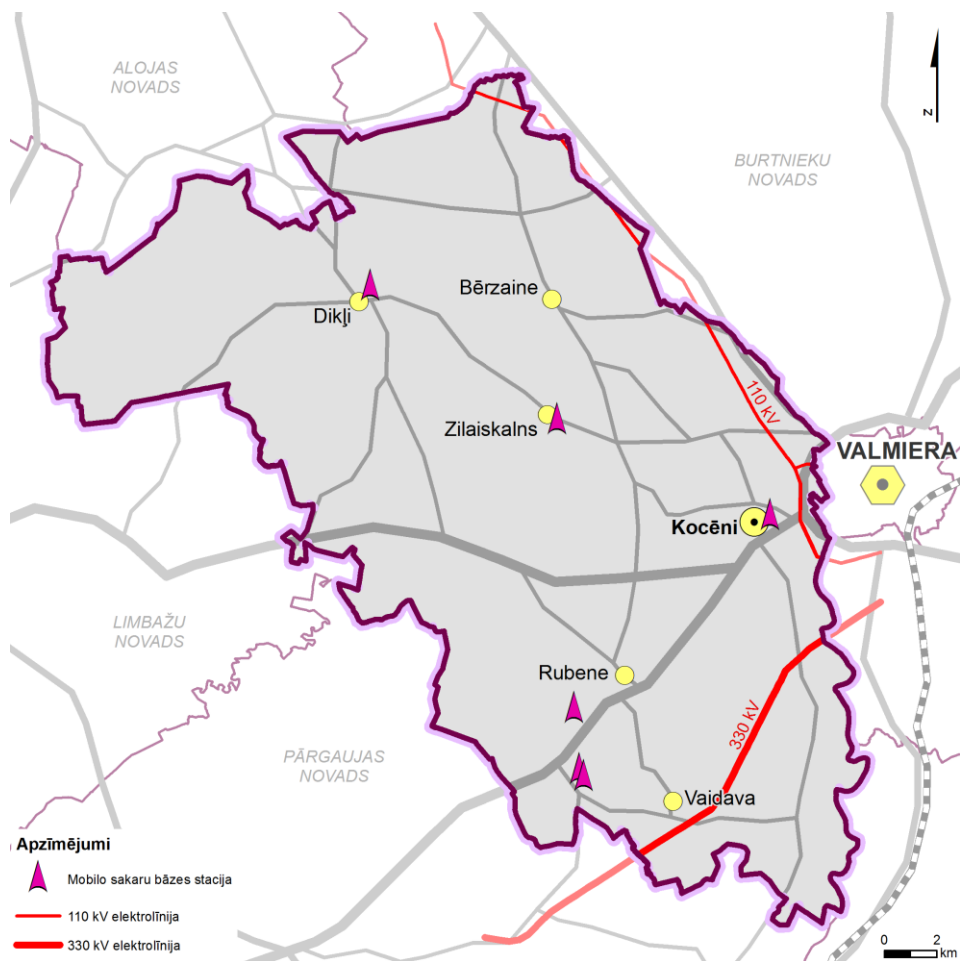
Novadu šķērso divas nacionālas nozīmes 110 kV un 330 kV elektrolīnijas. Novada nodrošināšanu ar mobilajiem sakariem īsteno desmit mobilo sakaru bāzes stacijas, kas izvietotas visā novada teritorijā. Šo teritoriju attīstības iespējas stingri nosaka objektu izmantošanas vadlīnijas, kas noteiktas objektu aizsardzībai un to bīstamības dēļ.

Pagastu centros un lielākajos ciematos atrodas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas veicina dabai draudzīgu apsaimniekošanu un mazina vides piesārņotību. Lai saglabātu attīrīšanas iekārto pozitīvo ietekmi, būtiski veikt to regulāru apsaimniekošanu un īstenot novecojušo sistēmu rekonstrukciju, kā arī modernizēt transporta infrastruktūru objektu sasniedzamības nodrošināšanai.

Novada attīstībai nozīmīgi ir sekmēt platjoslas datu pārraides tīkla izveidi, nodrošināt punktus publiskai interneta pieejamībai, turpināt uzlabot ūdens apgādes un kanalizācijas, kā arī siltumapgādes tīklus un atkritumu apsaimniekošanu.

⁸ Vidzemes plānošanas reģiona Teritorijas attīstības plānojums 2007.-2027. gadam

Karte nr. 8. Maģistrālie inženierkomunikāciju tīkli un objekti

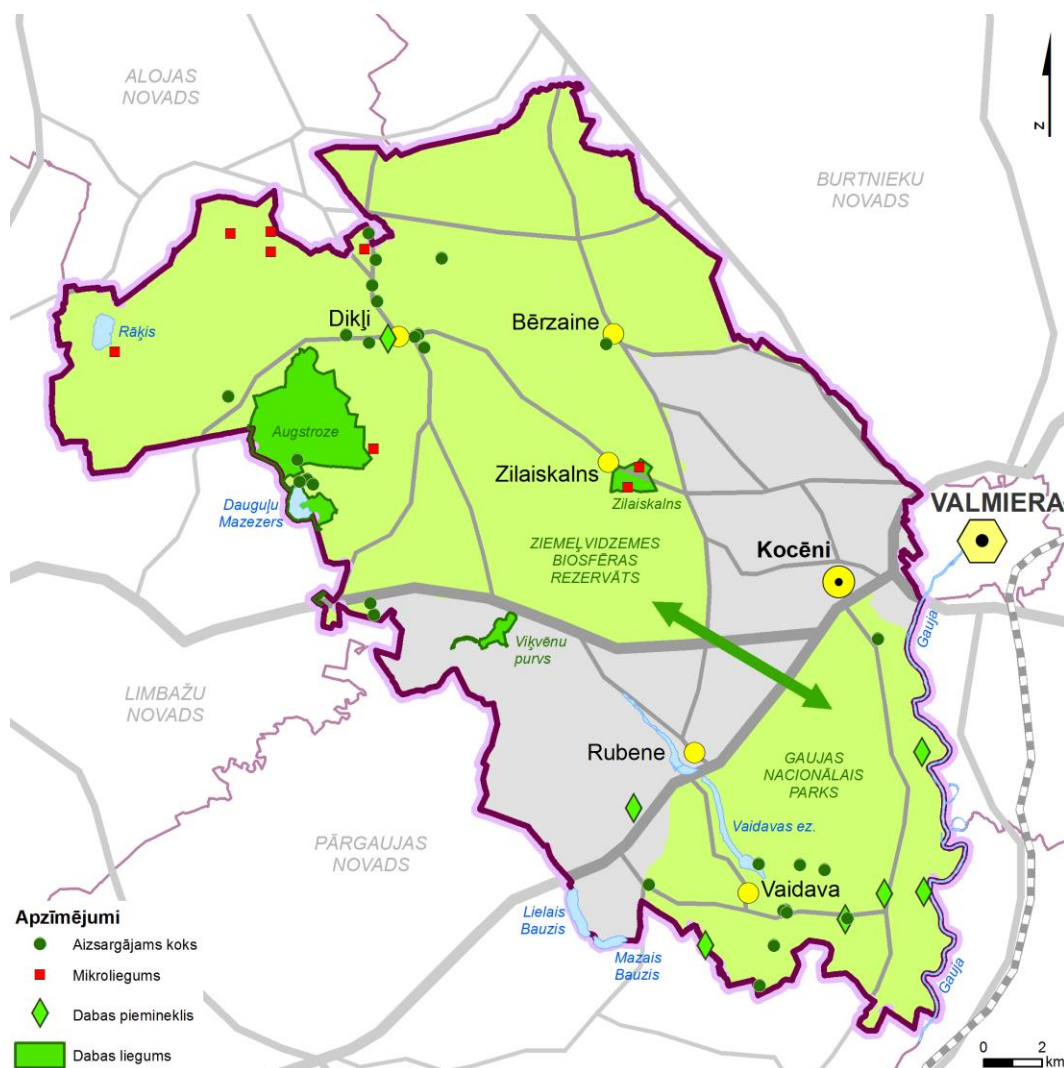

4.6. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

Lielāko daļu novada teritorijas aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras iekļautas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā NATURA 2000 – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts un Gaujas Nacionālais parks, kā arī ir 37 īpaši aizsargājamie dabas objekti un dabas pieminekļi – dižkoki, ģeoloģiskie pieminekļi, dižakmeņi, dendroloģiskie stādījumi un alejas. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsargāšanai un saglabāšanai pašvaldībai jāsadarbojas ar visām institūcijām, kas iesaistītas teritoriju apsaimniekošanā un aizsardzībā. Arī teritoriju izmantošana zinātnei un izglītībai jāveic caur sadarbību ar dabas aizsardzības institūcijām.

Būtiski ir informēt pašvaldības iedzīvotājus par noteikumiem, kas jāievēro šajās teritorijās. Nepieciešams arī atbalstīt zemes īpašnieku apmācības par saimniekošanu īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, lai nodrošinātu darbību atbilstību dabas aizsardzības vadlīnijām.

Karte nr. 9. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

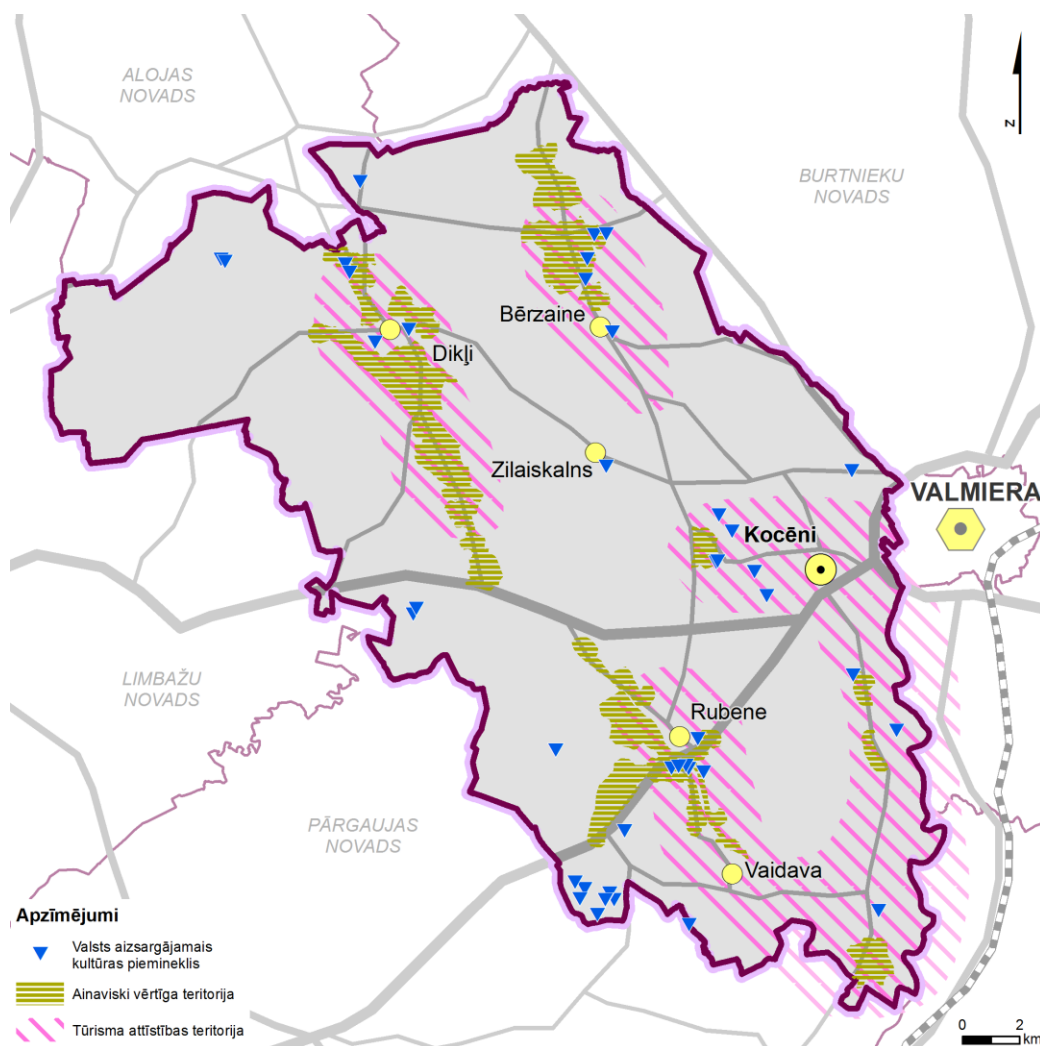
Liela nozīme ir t.s. „zaļo koridoru” uzturēšanai. Tās ir teritorijas brīvai un neierobežotai sugu migrācijai starp dabas aizsargājamiem apvidiem – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu un Gaujas Nacionālo parku. Tādā veidā tiktu nodrošināta integrēta aizsargājamo teritoriju un ekoloģiskā tīkla pastāvēšana novada teritorijā, vides vērtību saglabāšana un ilgtspēja.

Īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās jāveicina videi draudzīga saimnieciskā darbība. Arī infrastruktūra rekreācijas un ekotūrisma vajadzībām apdzīvoto vietu tuvumā jāveido saskaņā ar īpaši aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas noteikumiem.

4.7. Kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritorijas

Novadā ir plašs un daudzveidīgs kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritoriju kopums. Tajā iekļaujas gan sakrālās celtnes – Rubenes luterāņu baznīca, gan senie pilskalni un svētvietas – Zilaiskalns, Grebu pilskalns, Vaidavas pilskalns, gan vairāki muižu kompleksi un dabas objekti, piemēram, unikālais Sietiņezis.

Karte nr. 10. Kultūrvēsturisko objektu un dabas ainavu tīkls, un tūrisma attīstības teritorijas

Pašvaldības uzdevums ir nodrošināt saskaņotas zemes politikas īstenošanu, nepieļaujot kultūrvēsturisko un ainavu vērtību degradāciju. Tāpat jāuztur un jāveicina Vidzemes reģionam raksturīgā tradicionālā lauku apbūve – viensētas un to grupas, kā arī jā saglabā novada vēsturiskā apdzīvojuma struktūra, attīstībai maksimāli izmantojot esošo vai kādreizējo apbūvi.

Esošās kultūrainavas uzlabošanas pasākumi ir veicami, integrējot jaunus mākslīgās ainavas elementus pastāvošajā ainavā, nepieļaujot kultūrainavas struktūras mainīšanu, integrējot tajā apvidum neraksturīgus elementus un būvformas. Savukārt infrastruktūras attīstību un jauno tehnoloģiju izmantošanu jānodrošina tādā veidā, kas nekaitē kultūrvēsturiskajām un ainaviskajām vērtībām. Kultūrvēsturisko vērtību un dabas ainavu teritorijās un tām piegulošās teritorijās vēlams īpaši veicināt arī tūrisma attīstību, veidojot tūrisma infrastruktūru un nodrošinot tūrisma pakalpojumu pieejamību.

4.8. Publisko ūdeņu teritorijas

Kocēnu novada ūdeņu izmantošanas mērķi:

- kā peldvietas,
- makšķerēšanai
- braukšanai ar airu laivām,
- kā ainavas elements apbūvei (it sevišķi rekreācijai paredzētam būvēm),
- braukšanai ar ūdensmototransportu (motorlaivām, ūdensmotocikliem),
- citai izmantošana (elektroenerģijas ražošanai, veikboardam, biotopa aizsardzībai).

Lai ūdeņus šiem mērķiem varētu izmantot, tiem jābūt pietiekamā ekoloģiskā kvalitātē un publiski pieejamiem vai piebraucamiem. To izmantošanai jābūt tiesiski atļautai, un blakusizmantošana nedrīkst būt pretrunā ar pamatizmantošanu. Ūdensobjektiem jābūt specifiski atbilstoši konkrētai izmantošanai (ar pietiekamu zivju krājumu, vai atbilstoša izmēra), aprīkoti ar nepieciešamo infrastruktūru (piebraukšanas ceļiem, stāvvietām, laivu piestātnēm, laipām, pieejas vietām, pludmalēm, tualetēm).

Tabula nr. 2. Kocēnu novada ūdenstilpju izmantošanas veidi

<i>Nosaukums</i>	<i>Pamatizmantošanas veids</i>	<i>Papildizmantošanas veids</i>
Brandeļa dzirnavezers	Laivošana, makšķerēšana	Aktīvā atpūta uz ūdens (t.sk. ūdens motociklu izmantošana)
Briežu ezers	Makšķerēšana	
Dauguļu Mazezers	Dabas aizsardzība	Ekotūrisms
Dikļu dzirnavezers	Makšķerēšana	Peldvieta
Dikļu sanatorijas dīķis	Makšķerēšana	
Lielais Ansis	Makšķerēšana	Makšķerēšana
Lielais Bauzis	Makšķerēšana	Laivošana, peldvieta
Mazais Ansis	Makšķerēšana	Peldvieta, laivošana
Mazais Bauzis	Makšķerēšana	Laivošana
Mujānu dzirnavezers	Makšķerēšana	
Rāķa ezers	Makšķerēšana	
Vaidavas dzirnavezers	Makšķerēšana	
Vaidavas ezers	Makšķerēšana	Peldvieta, laivošana
Libertu dīķis	Peldvieta, laivošana	Ūdens motocikli
Kocēnu dīķis	peldvieta ?	Laivošana, makšķerēšana
Zilākalna grantskarjera ŪK	peldvieta	
Zilūžu ezers	Sapropeļa ieguve	

Apdzīvotās vietās esošajiem ūdensobjektiem pirmā prioritāte ir to izmantošana par publiskām peldvietām. Otrā izmantošanas prioritāte – aktīvā atpūta uz ūdens, piemēram, braukšana ar airu laivām, veikboards, trešā prioritāte – makšķerēšana. Attiecīgajiem ūdensobjektiem (Kocēnu dīķis, Vaidavas ezers, Mazais Ansis, Zilākalna karjera

ūdenskrātuve, Dikļu ūdenskrātuve) vispirms jānodrošina pietiekamu ekoloģisko un mikrobioloģisko (patogēnās baktērijas un vīrusi) kvalitāti, novēršot pašreizējo komunālo notekūdeņu novadīšanu un neatļaujot komunālo notekūdeņu novadīšanu no jaunuzbūvētiem objektiem. Tāpat arī jāgādā, lai ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti nepasliktinātu laukkopības vai lopkopības noteces.

Publiskajām peldvietām nepieciešama minimālā nepieciešamā infrastruktūra (smilšaina pludmale, tualete, peldlīdzeklis slīcēju glābšanai, vieta automašīnu novietošanai ne tālāk par 200 metriem no pludmales). Vietās, kur šādas infrastruktūras nav, tā jāizveido. Makšķerēšanas organizēšana šajos ūdensobjektos pieļaujama tikai tiktāl, ciktāl tā netraucē augstāk prioritāros izmantošanas veidus. Tai skaitā nebūtu atbalstāma licencētā makšķerēšana, zivju krājumu pavairošana. Motorizēts ūdenstransports (izņemot laivas ar elektrodzinējiem) šajos ūdensobjektos būtu aizliegams.

No apdzīvotām vietām attālākos ūdensobjektos (Rāķa ezers, Lielais Ansis, Mujānu dzirnavezers, Lielais Bauzis, Mazais Bauzis, Briežu ezers, Gauja) galvenais izmantošanas veids ir makšķerēšana, ir pieļaujama zivju krājumu pavairošana. Lai nodrošinātu ūdensobjektu izmantošanu makšķerēšanai, tiem jābūt piebraukšanas un laivu pievešanas iespējai (Lielajam Bauzim un Mazajam Bauzim kopā pietiek ar vienu publiski pieejamu laivu pievešanas vietu). Uzskaitītajām ūdenstilpēm būtiska ir zivju neslāpšanai pietiekama ekoloģiskā kvalitāte. Ūdensobjektos, kur ir problēmas ar zivju slāpšanu, pēc tam, kad ir nodrošināta publiski pieejama laivu pievešana, būtu jānoskaidro problēmas cēloņus un jāveic pasākumi ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai. Arī šajās ūdenstilpēs vienīgais pieļaujamais motorizētais ūdens transports būtu laivas ar elektrodzinējiem.

Dauguļu Mazezers ir rets īpaši aizsargājams biotops, prioritāte – tā aizsardzība. Zivju krājumu papildināšana un makšķerēšanas attīstība nav pieļaujamas. Ir pieļaujams ekotūrisms – īpaši aizsargājamā biotopa apskate, tai skaitā no airu laivām (bez dzinēja).

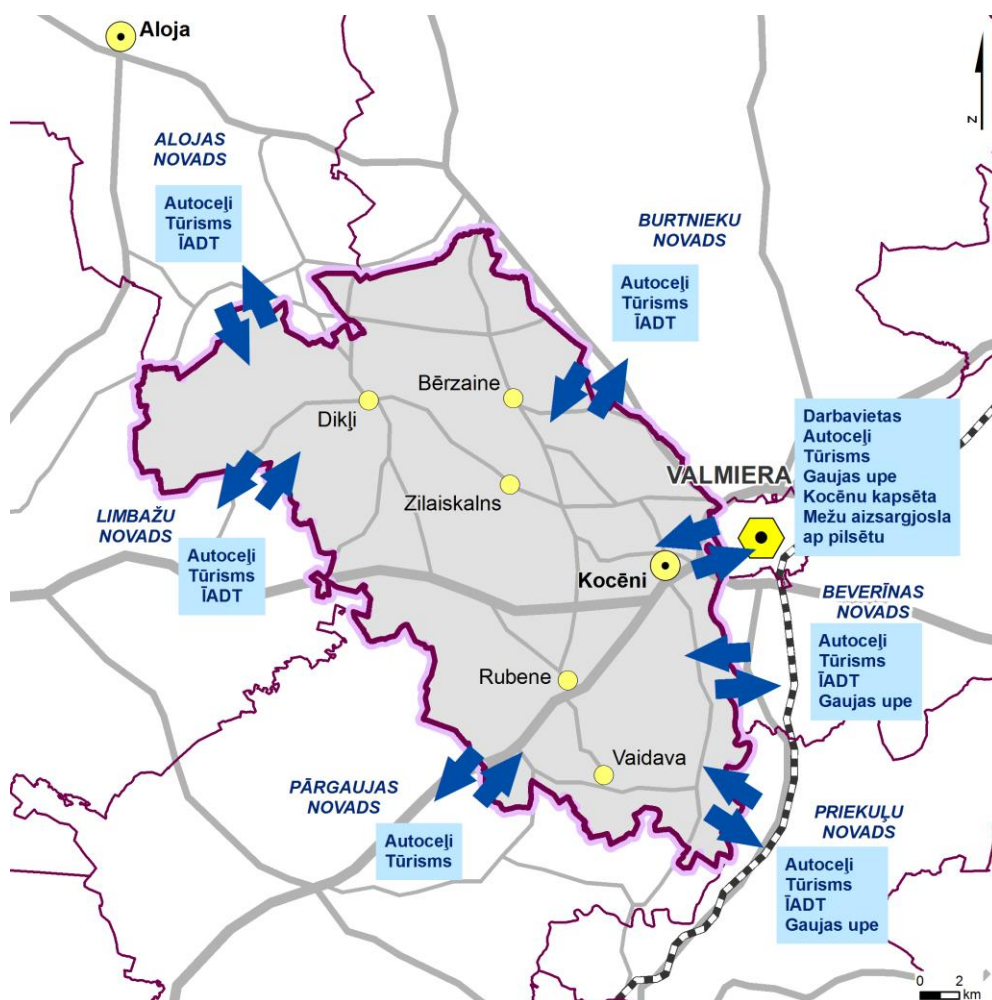
Tā kā publiskajos ezeros ir atļautas ūdensputnu medības, jāizvērtē, vai medības nav pretrunā ar citiem, prioritāriem izmantošanas veidiem, piemēram, makšķerēšanu. Vaidavas ezerā un Dauguļu Mazezerā medības noteikti būtu aizliegamas, Rāķī – vērtējamās.

Motorlaivas ar iekšdedzes dzinējiem un ūdensmotocikli būtu pieļaujami tikai ūdenstilpēs, kurās tie pilnīgi noteikti nerada traucējumus citiem ūdensobjekta lietotājiem. Būtu izskatāma iespēja atļaut ūdenssportu Brandeļu dzirnavezērā. Tāpat arī ūdensmotospots būtu pieļaujams nelielās privātās ūdenstilpēs (piemēram, Libertu dīķī), kurās to apsaimniekotājs var novērst lietošanas veidu konfliktus un attiecīgi garantēt drošību.

4.9. Kopējo interešu teritorijas ar kaimiņpašvaldībām⁹

Vairākas Kocēnu novadā esošas teritorijas plešas arī aiz tā robežām, atrodoties arī citu pašvaldību teritorijās. Tā rezultātā vairāki objekti un potenciālas attīstības teritorijas atrodas Kocēnu novada un kaimiņu pašvaldību kopējo interešu teritorijās. Pašvaldību kopējo interešu ietvaros veicināma sadarbība, lai nodrošinātu teritoriju integrētu un saskaņotu attīstību. Ilgtermiņa attīstībai vēlamās Kocēnu novada un apkārtējo pašvaldību sadarbības jomas un kopīgo interešu teritorijas attēlotas kartē un apkopotas tabulā.

Karte nr. 11. Kocēnu novada kopējo interešu jomas ar apkārtējām pašvaldībām

⁹ Informācija no Kocēnu novada teritorijas plānojuma 2014.-2015. gadam paskaidrojuma raksta I sējuma – Pašreizējās situācijas raksturojums, pieejams http://www.valmraj.lv/upl_files/1_Pask-raksts_jaunais.pdf

Tabula nr. 3. Kocēnu novada kopējo interešu teritorijas ar kaimiņpašvaldībām

Pašvaldība	Kopējo interešu teritorijas
Valmieras pilsēta	Autoceļi A3 Inčukalns-Valmiera-Igaujijas robeža, P18 Valmiera-Smiltene, potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, darbavietas, Gaujas upe, Kocēnu kapsēta, mežu aizsargjosla ap Valmieras pilsētu, uzņēmējdarbība
Beverīnas novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, autoceļš P18 Valmiera-Smiltene, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, Gaujas upe, uzņēmējdarbība
Burtnieku novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, autoceļš P16 Valmiera-Matiši-Mazsalaca, uzņēmējdarbība
Alojas novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, autoceļš V112 Puikule-Rencēni-Vēveri, V164 Igaunijas robeža-Mazsalaca-Vilzēni-Dikļi, uzņēmējdarbība
Limbažu novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, autoceļš P11 Kocēni-Limbaži-Tūja, V166 Valmiera-Dikļi-Augstroze
Pārgaujas novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, autoceļš A2 Inčukalns-Valmiera-Igaunijas robeža, uzņēmējdarbība
Priekuļu novads	Potenciālie kopīgie tūrisma maršruti, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, Gaujas upe, uzņēmējdarbība

5. Sasaiste ar nacionāla un reģionāla līmeņa plānošanas dokumentiem

5.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030”

Tabula nr. 4. Saskaņība ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam prioritātēm

Kocēnu novada IAS 2014.-2030. gadam	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam prioritātes							
Stratēģiskie mērķi	Ieguldījumi cilvēkkapi- tālā	Paradigmas maiņa izglītībā	Inovatīva un ekoeфекtīva ekonomika	Daba kā nākotnes kapitāls	Telpiskās attīstības perspektīva	Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība	Kultūras telpas attīstība	
Mērķis 1: palielināt novadā dzīvojošās vidusšķiras īpatsvaru	x	x			x			
Mērķis 2: stiprināt iedzīvotāju piederības izjūtu novadam	x				x	x	x	
Mērķis 3: palielināt tūristu un apmeklētāju skaitu				x	x		x	
Mērķis 4: palielināt darba devēju skaitu novadā			x	x				
Prioritātes								
Prioritāte 1: pievilcīga dzīves vide				x	x	x	x	
Prioritāte 2: konkurētspējīgi uzņēmumi	x		x	x				

Kocēnu novada IAS 2014.-2030. gadam	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam prioritātes			
Prioritāte 3: pieejami pakalpojumi visa mūža garumā	x	x		x
Prioritāte 4: dabas un kultūrvēsturiskā kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana			x	x
Prioritāte 5: labi pārvaldīts novads	x			x

5.2. Nacionālais attīstības plāns 2020. gadam

Tabula nr. 5. Saskaņība ar Nacionālā attīstības plāna 2020. gadam prioritātēm

Kocēnu novada IAS 2014.-2030. gadam	Nacionālā attīstības plāna 2020. gadam prioritātes		
Stratēģiskie mērķi	Cilvēka drošumspēja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Mērķis 1: palielināt novadā dzīvojošās vidusšķiras īpatsvaru	x		
Mērķis 2: stiprināt iedzīvotāju piederības izjūtu novadam	x		x
Mērķis 3: palielināt tūristu un apmeklētāju skaitu		x	
Mērķis 4: palielināt darba devēju skaitu novadā		x	x
Prioritātes			
Prioritāte 1: pievilcīga dzīves vide	x		x
Prioritāte 2: konkurētspējīgi uzņēmumi	x	x	x
Prioritāte 3: pieejami pakalpojumi visa mūža garumā	x		
Prioritāte 4: dabas un kultūrvēsturiskā kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana		x	x
Prioritāte 5: labi pārvaldīts novads	x		x

5.3. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.-2013. gadam*

Tabula nr. 6. Saskaņība ar Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2007.-2013. gadam stratēģiskajām prioritātēm

Kocēnu novada IAS 2014.-2030. gadam	Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2007.-2013. gadam stratēģiskās prioritātes			
Stratēģiskie mērķi	Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība	Ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana un virzība uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku	Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana	Lauku attīstība
Mērķis 1: palielināt novadā dzīvojošās vidusšķiras īpatsvaru			X	X
Mērķis 2: stiprināt iedzīvotāju piederības izjūtu novadam			X	
Mērķis 3: palielināt tūristu un apmeklētāju skaitu	X	X	X	X
Mērķis 4: palielināt darba devēju skaitu novadā		X	X	X
Prioritātes				
Prioritāte 1: pievilcīga dzīves vide	X			X
Prioritāte 2: konkurētspējīgi uzņēmumi		X	X	
Prioritāte 3: pieejami pakalpojumi visa mūža garumā	X			
Prioritāte 4: dabas un kultūrvēsturiskā kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana				X
Prioritāte 5: labi pārvaldīts novads	X			

* Dokumenta izstrādes laikā vēl nav izstrādāta VPR Attīstības programma jaunajam plānošanas periodam.

6. Uzraudzība un īstenošana

Lai novērtētu stratēģijas ieviešanas progresu, ir izvirzīti vairāki rezultatīvie rādītāji.

Tabula nr. 7. Uzraudzības īstenošanas rādītāji

Stratēģiskais mērķis	Rādītājs	Vērtība	Vēlamā vērtība 2020. gadā	Avots
Mērķis 1: palielināt novadā dzīvojošās vidusšķiras īpatsvaru	Pašvaldības budžeta ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedz., EUR	373,45 (2013. g.)	600,00	Centrālā statistikas pārvalde
Mērķis 2: stiprināt iedzīvotāju piederības izjūtu novadam	Vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās, %	45,0% (2013.g.)	60,0%	Centrālā vēlēšanu komisija
	Deklarēto iedzīvotāju skaits	6612 (2014.g.)	6600	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
Mērķis 3: palielināt tūristu un apmeklētāju skaitu	Tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits	8759 (2013. g.)	13 000	Centrālā statistikas pārvalde
Mērķis 4: palielināt darba devēju skaitu novadā	Uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	80 (2013. g.)	95	Lursoft, Centrālā statistikas pārvalde

Par ilgtermiņa attīstības stratēģijas īstenošanu atbildīga ir Kocēnu novada dome. Lai nodrošinātu stratēģijas mērķu koordinētu īstenošanu, ņemot vērā pieejamos resursus un vajadzības, stratēģija tiek izmantota pašvaldības gada budžeta sastādīšanā. Stratēģijas īstenošanu uzrauga Kocēnu novada domes Attīstības nodaļa.

Stratēģijas īstenošanas izvērtēšanai noteiktas trīs pakāpes. Katru gadu līdz 1. oktobrim sagatavojot pārskatu par pašvaldības darbību iepriekšējā kalendārajā gadā, tajā iekļauj informāciju par stratēģijas īstenošanas progresu, kurā apkopoti statistikas dati atbilstoši definētajiem novērtēšanas rādītājiem. Par informācijas sagatavošanu ir atbildīga Attīstības nodaļa, sadarbojoties ar citām pašvaldības struktūrvienībām. Gada pārskats tiek iesniegts Kocēnu novada domes deputātiem un publicēts iedzīvotāju pieejai novada mājaslapā.

Attīstības stratēģijas progresa detalizētai novērtēšanai reizi 3 gados tiek sagatavots uzraudzības ziņojums. Par tā sagatavošanu un publicēšanu ir atbildīga Attīstības nodaļa, kas ziņojumu veido sadarbībā ar citām pašvaldības struktūrvienībām. Papildus statistikas datu analīzei, uzraudzības ziņojumam jāpievieno arī rezultāti no iedzīvotāju aptaujas par stratēģijā skartajiem jautājumiem, kā arī jāapkopo iedzīvotāju priekšlikumi turpmākai stratēģijas īstenošanai.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas dokumentā aptvertā laikposma noslēgumā tiks veikta galējā izvērtēšana par vīzijas, mērķu un prioritāšu īstenošanas progresu. Tajā tiks iekļauta statistikas datu analīze atbilstoši norādītajiem rādītājiem un iedzīvotāju viedokļu apkopojums. Balstoties uz iegūtajiem secinājumiem, tiks veidots pamats nākamā perioda attīstības dokumentu izstrādei.